

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petty sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitár hora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és esanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Csütörtök, március 13.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: „Döntés” a kulturpalota tervpályázatában.**
A képviselőház ülése.
Mít kerestett volna Zichy János gróf Péter-várott?
Széll és Horánszky üdvözlése.
A búrok legújabb győzelme.
A budapesti mérnök-egylet az aradi kulturpalota terveiről.
Henrik herceg visszatérése.
Püspökség — Budapestén.
Fejérváry Géza lemondása.
Választások a városnál.
A magyar sakkmeister győzelme.
Március 13.
Tragédiák a fővárosban.
Egy pezsgőgyáros pöre.
Tárcs: Szakvélemény az aradi kulturpalota terveiről.
Csarnok: Rellike. Irta: Palotás Fausztin.

„Döntés” a kulturpalota tervpályázatában.

Arad, március 12.

Féltünk címet írni e sorok fölé, hogy el ne riasszuk vele az olvasót. Mert hát — bocsánat! — de ismét az aradi kulturpalota terveiről fogunk beszélni. Tesszük ezt abból az alkalomból, hogy a „Magyar Mérnök és Építész-egylet” ma küldötte le véleményezését a tervekről. A fenn tisztelt Egylet ugyanis élt az aradi nagybizottság által neki megnevezett joggal és határozatot hozott.

Elhatározta — és pedig bölcsen — hogy semmit sem határoz. Hja! diploma-

tikus világot élünk. A pályatervek elbírálására a főispán elnöklése alatt megalkotott aradi nagybizottság az egyesület felkérésére *kiállítás céljából* felküldötte a terveket, sőt az adandó „votum consultumot” is hajlandó volt meghallgatni, de kikötötte cselekvési szabadságát. Ezzel a határozattal csak az aradi szakértő albizottság tünt fel némiképen gyámoltalannak, de a nagybizottság következetes maradt önmagához.

— Megcsináltam — ugymond — önállóan az építési programot, kiírtam ennek alapján a pályázatot; meghallgatom a vád- és védbeszédeket, de a bíró én leszek.

Ez rendjén volt az ő szempontjából, de nem a pesti Mérnök Építész-egyletből. Ez az illusztris egyesület nem kockáztathatta meg, hogy véleményét egyszerűen sutba dobja, azért kivezető ösvényt keresett az ingoványból. Talált is. A tervek bírálata helyett a programot bírálta el előbb és miután megállapította, hogy a pályázati feltételekben rendelkezésre bocsátott 250,000 koronából *nem lehet* abszolút becsü, a sokféle célt minden irányban kielégítő monumentális építési alkotást teremteni, egyszerűen kijelentette, hogy eltekint az érdemleges véleménytől és a terveket csak építő-művészi szempontból bírálja el. Vagyis az előtte fekvő gyakorlati kérdésből egyszerűen elméleti feladatot csinált.

Engedelmet kérünk: ez bolond dolog! A repülés problémája elméletileg mar ré-

gen meg van oldva, ám azért még sem repülünk.

De meg jogtalan is! A pályázati feltételek egyik főpontja így szól: „A pályadíjak csak azon pályaműveknek adtak ki, amelyek a feladatnak a kivitel költségei szempontjából is megfelelnek.”

Nos! Tisztelt Magyar Mérnök és Építész-egylet! A pályázati feltételek tulajdonképpen a szerződést pótolják, melyet a két szerződő fél közül az egyik jogerősen aláír, mikor a pályázati feltételeket kibocsátja és a másik elfogad azal, hogy pályaművét benyújtja.

A szerződés pedig két jogalany között mindkét félre nézve egyenlő kötelezettség mellett kötött és abból valamit utólag elvenni, vagy belemagyarázni nem lehet.

Es ebből a pályázati feltételekből a legkevésbé vehető ki utólag a *költségösszeg* és legkevésbé magyarázható bele szorultságból az *abszolút művészi követelmény* *theoriája*.

A pályadíjakat feltétlenül ki kell adni azon műveknek, melyek a költségelírányzatot tul nem lépve, a feladatot megoldották, ha mindjárt nem is a világ egyik csodájaként mutatható épület alakjában. Elvégre is ha az embernek nincs sok pénze, a II-ik osztályon utazik és éppen oda ér, hova az első vinné. Nem lehet minden színház, mely a vidéken épül, mindjárt a budapesti operaház, és a mi szegény mivoltunkhoz mért épület nem léphet fel az épülő budapesti *Szépművészeti*

TÁRCA.

Szakvélemény

az aradi kulturpalota terveiről.

(A Magyar Mérnök és Építész Egylet, hova a Kőlcsey Egyesület az aradi kulturpalota tervpályázatait véleményadás céljából felküldte, egy bizottságot küldött ki a pályamunkák megvizsgálására. A bizottság tagjai voltak: *Czigler Győző, Hoepfner Guidó, Komor Marcell, Lechner Ödön* és *Pecz Samu*, kik terjedelmes szakvéleményüket már elkészítették s ma küldték Aradra a Kőlcsey-Egysülethez. A szakvélemény érdemi részét lapunk más helyen ismertetjük, itt azt a részt közöljük belőle, mely az egyes tervpályázatok részletes megbírálásával foglalkozik.

1. *Marosvi. e folyók csendesen*, a falak megörbítése, valamint a kétoldali fölépcsők falainak 45%-os irányban való vezetése a tervenoly erőltetett alaprajzi formákat eredményezett, amelyeknek kellő architektonikus kiképzése alig lehetséges. A helyi égek méretezése és egymásközti elrendezése egyébként megfelelők és igen logikus. A görbe falak nem kedveznek a gyűjtemények, képek elhelyezése szempontjából; az emeleti termek kombinált oldal- és felülvilágítása ugyancsak nem szerencsés. Jólle-

het a pantheon külsőleg hangsúlyozva van, az épület külső megjelenése nem felel meg a rendeltetésnek.

2. *1848.* Tervezőnek az az igyekezete, hogy az összes helyiségeket egyetlen emelet-sorba hozza össze, aránytalanul nagy udvar képzésére készítette; ezzel indoktalanul keleténél nagyobb területet épített be, a helyiségek egymásközti távolságát a tulságig fokozva. Homlokzata egyszerű, sematikus. A főbejárat oszlopsora kicsinyes, posztlamensei aránytalanok.

3. *Szabadság, Szerelm.* Alaprajzi idoma első pillantásra tetszetős, de a tervező ez idomnak ugylátszik feláldozta: a szükséges nappali jó megvilágítást; a középső traktus helyiségei homályosak, sőt a végeken (földszint) teljesen sötétek. Az ereklyék muzeumának széjjelszakítása helytelen; a könyvtár helyisége alkalmatlan az állványok elhelyezésére. A nagyterem tulságos területű. A homlokzat egyszerű, arányos, de nem mond újat.

Maros I. Egykaru fölépcsője az aránylag keskeny folyosónak neki megyen; e helyen csarnokszerű előtér létesítése szükséges lett volna. Másrésztől azonban tulságosan sok a folyosó. Nem kedvező a nagyterem két ruhatáranak elhelyezése. Helytelen a külső architektúrán alkalmazott rízalitik létesítése ott, ahol a belső helyiségek meg nem kívánják. Művészi szempontból az építészeti megoldás nem felel meg az épület rendeltetésének.

5. *Muzeum és Golgotha.* A nagyterem elhelyezése hibás, mert hangversenyek, vagy felolvasások alkalmával elzárja az összes muzeumok bejáratait. A pantheon eléggé hangsúlyozott helyen van. Az egész megoldás egyébként szervezetlen és a megfelelő kézi ügyességgel ábrázolt architektura a kellő fegyelmezett hiányát árulja el. A muzeális jellegét nem fejezi ki.

6. *South Kensington.* Az összes helyiségeknek egy emelet-sorba való egyesítése fokozza e terv monumentális hatását, de az alaprajzi feltűnő hibáit is eredményezte. A mellék-helyiségek csupán felülről nyerne meg nem felelő világítást. Nem elégséges a hangversenyterem felülvilágítója sem. Egyébként a komolyabb művek közül való.

7. *Kultura Pietas.* Tervezőnek az a törekvése, hogy az épületet minél kisebb alapterületre szorítsa, méltányolást érdemel. E takarékossággal azonban nem áll arányban a kiképzés gazdagsága. A kis világító-udvarok és a körülöttük levő elvágott alaku mellék-helyiségek szervezetlenek. A terem karzatjára való feljárás érthetetlen. A muzeális traktusok nagyon is keskenyek.

8. *Szabadság.* Alaprajza látszólag rutinnal készült, de tulajdonképpen kuszált. A lépcsők tömkelegében alig lehet eligazodni. Az alaprajzi idom érdekes, de hiányzik a megoldás

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

Museumnak megfelelő igénnyel. Sőt fordítva. Itt éppen az eszközökhöz kell mérni az igényeket.

Hozzáértők beszédjéből jó lélekkel mondhatjuk, hogy a pályázók között van néhány tervező, ki a gyakorlatban volt olyan jó diplomata, mint a sokszor tisztelt Egyesület az elméletben és az alaprajzi területnek lehető kicsinyre redukálásával el tudta érni azt, hogy a kijelölt 250.000 korona költségen a megkívánt területeket is rendelkezésre bocsátja és a művészetnek is eleget tesz.

Monumentálisat lehet alkotni anélkül, hogy ultra modern, vagy ugynevezett magyaros architektúrát szenvedett volna a tervező. Mert azt hisszük, jól olvasunk a sorok között, midőn a pályatervek ily véleményezésében az említett két stylus mindenáron való dicsőítését véljük hallani. Hát röviden szólva, ez nem igazság! Tisztelet és hódolat Lechner Odórnak, a nagy mesternek, ki a maga testével tör utat a rengetegben és maga csinál utat magának; egy nemzet hálás szeretete osztozik minden parányi sikerének örömeiben, melyben a sok kísérletezés hiábavaló fáradságai közben része van, de nem lehet, hogy az ő napjának megvilágításában csak azok a kísérletező építészek műveljék az igaz építőművészetet, kik magyarosságra törekszenek. Nemzeti stylus! jöjjön el a te országod, de a mi összekoldult pénzünkből nem kísérletezhetünk.

Reméljük, hogy az aradi nagybizottság tovább is a jog alapját tartja legszilárdabb bázisnak és következetes marad önmagához, meghallgatja a Magyar Mérnök és Építész-Egylet theoretikus elmélkedését és a maga gyakorlati szükségének tudatában függetlenül fog dönteni.

(=)

TÁVIRATOK.

Burok Rooseveltnél.

Washington, március 12. Wessels és Wolmarans bur megbizottak ma bucsulátogatást tettek Roosevelt elnöknel. A bur megbizottak

szervessége. Az architektura villaszerű és nem felel meg az épület jellegének.

9. *Lux.* Rutinnal rajzolt homlokzat, megfelelő jó arányokkal, de a rendeltetés méltóságához képest nem eléggé komoly karakterrel. A terem tulságos nagy területe a többi helyiségeknek és különösen az ezek közötti közkedő térnek rovására van. Nem előnyös a földszintnek loggiaszerű megoldása, amely a helyiségeket sötétli.

10. *Aranyezőben piros kereszt.* Főlépcsője monumentális, bár tulságosan keskeny térre szorult. A könyvtár elrendezése jó. A terem s a muzeumi helyiségek megfelelő méretűek és helyesen vannak világítva. A homlokzat képzése izléses, de nem eléggé monumentális; az ablakosztások tulságosan szűkek s az egész architektura nem fejezi ki a rendeltetésnek jellegét.

11. *Négylevelű lóhere.* Alaprajzi elrendezése megfelel; a rajzok gondval készültek, de az architektura konvencionális, iskolászerű és nincs kellő szerves összefüggésben az alaprajzi beosztással.

12. *A dicső 48-as vértanúk emlékének.* A homlokzat többféle stílusok szervesen keverékét mutatja. Ugy szerkezet, mint formák tekintetében sok az indokolatlan megoldás és az egész mű nem állja a komoly kritikát.

13. *Fekete kőr.* Architektúrája nagy ügyességgel van ábrázolva és ámbár egészben kissé protenziózus a megjelenése, a művészi kon-

még Chicagóba és más városokba mennek és március 20-ika körül újra hajóra szállnak.

Romániából.

Bukarest, március 12. A parlament ülését tegnap királyi üzenettel rekesztette be Sturdza miniszterelnök. Az üzenet köszönetet mond a parlamentnek azért, hogy felismervén a veszedelmet, a mely az országot fenyegeti, azt idejekorán elhárította és a haza iránt való kötelességeinek magasztalására emelkedett, a melyben a pénzügyi helyzet és a hitelviszonyok orvoslásával olyan maradandó művet alkotott, a mely teljesen helyreállította a Románia erejébe vetett bizalmat s a melynek jótékony hatása még a távol jövőben is érezhető lesz. A királyi üzenet azután felsorolja az utolsó ülés szakban hozott törvényeket és konstatálja, hogy az új költségvetés megtartotta a folyó költségvetés kereteit, noha ez fölöslegét eredményezett. Ez azt bizonyítja, hogy a gazdasági erőgyűjtés politikáját, a melyet a tavasszal inauguráltak, erélyesen folytatták.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 12.

A földmivélsügyet tárgyalták. Eötvös Bálint szűzbeszéde után egy valóban tartalmas, szakszerű és érdekes beszéd következett: a báró Feilitzsch Artur, a kit az egész Ház nagy figyelemmel hallgatott meg és a szabadelpvűpárt végül megéljenzett.

Ezután Wlassics miniszter válaszolt két interpellációra és végül egész sereg interpelláció következett.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Darányi Ignác és Széchenyi Gyula gróf miniszterek.

Elnök jelenti, hogy e hó 21-én sorsolja ki az összehívhatósági zsűrit és hogy Hegedűs Sándor szabadságot kért (Megadták.)

Lázár Árpád jegyző jelenti, hogy Lengyel Zoltán a Kossuth-szobor, Nessay Pál a szabadságszobor, Sebess Dénes a román egyetemi hallgatók, Papp Zoltán az új országház és a fővárosi szállitások ügyében interpellálni fognak.

Münnich Aurél bemutatja a V. bíráló bizottság jelentését a diósadi mandátum ügyében.

capció megfelelőnek mondható. Az alaprajz megoldásának nagy hibája, hogy az emeleti helyiségek közötti közlekedést a nagytörmény karzatja bonyolítja le és így hangversenyek, felolvasások idején a helyiségek elválnak zárva.

14. 48—49. Ugy az alaprajzi megoldás, mint a homlokzat színházszzerű jellegét mutat. A lesarkítások komplikációkra vezettek; a lépcsőn felérkezve nem jutunk megfelelő alaku és méretű előtérbe s a muzeumokhoz csak zegzugas ut vezet. A megvilágítás hiányos, de jó a helyiségek szituálása és elismerést érdemel az oldalhomlokzat, amelyben megvan a muzeumszerű jelleg.

15. *Pax.* Ugy a pantheon, mint a hangversenyterem elhelyezése kifogásolható. A terem használatában esetében a helyiségek hozzá nem férhetők, a pantheon pedig utban van.

16. *Kegelet.* Alaprajzi megoldása eléggé tömör, de egyes helyiségek világításának rovására. A két egykaru lépcső elhelyezése nem jó; a két lépcsőn egymással szemben érkeznek fel, igen szűk podesztre s maga a folyosó is szűk a lépcsőhöz képest. Az egyik lépcső nagyon alárendelt bejárótól indul ki. A külső megjelenés konvencionális s itt ott nem arányos.

17. *Aradnak.* A homlokzat arányai megfelelőek, a megoldás monumentális hat. A beépített terület igen kicsiny, ami előnye a tervnek, ugyszintén megfelel a helyiségek elrende-

Nessay Pál kéri az elnököt, hogy 12 órakor adjon szünetet, hogy ezután az interpellációkat tárgyalni lehessen.

Elnök kijelenti, hogy 1 órakor szünetet ad.

Földmivélsügyi költségvetés.

Eötvös Bálint a Kossuth-párt megbízásából szólal fel. A tárca költségvetésében nem találja meg a következetességet, ahhoz az elvhez, mely a földmivélő szegény nép érdekeit tartja szem előtt. A vadászat emelésére új tétel van felvéve a költségvetésbe, de a vadászatot a nagy fegyveradó továbbra is korlátozza. Az állattenyésztésre térvén át, a lótenyésztésre fordított tulságos állami segélyezés már túlhaladott álláspontra. A halászat tételénél felemlíti a balatoni halásztársaságot, melynek munkája száz meg száz családtól veszi el a kenyeret. A szőlőművelés emelésére nagyobb segélyt kell adni, tekintet nélkül arra, hogy volt-e ott szőlő vagy nem. A gépügynökök üzemeire hívja fel a törvényhozás figyelmét, e tekintetben lehető rövid idő alatt törvényjavaslatot kell a Ház elé terjeszteni, mert a gazdaság becsapását meg kell akadályozni. A gazdasági szociálpolitikára tér át. Az ország gazdasági válságát mindenki elismeri, ezen csakis gyökeres és gyors szociálpolitikával lehet segíteni. A válság, a pangás oka az, hogy Magyarország egyharmada kötött birtok, ezen kötött birtokok felszabadítása és parcellázása az első és legfőbb feladat. Mert tény, hogy a nagy birtokok jövedelme kisebb, mint a kisebb birtokoké, így tehát az országnak nagy haszna lenne a parcellázásból, anélkül, hogy belőle a nagybirtokosnak kára lenne, mert a kisajátítás által megfelelő ellenértéket kapnának. A viziutak javítását sürgeti. A gazdák a takarékpénztárak nagykarnatai, s az Osztrák-Magyar Bank rövid lejáratu kölcsöneit igénybe venni nem tudják. Az adók szigorú behajtása a legrosszabb gazdasági politika, mert megsemmisíti az alapot, melynek a kamatot adnia kell. (Elnök helyeslés a szélbalon.) Nem helyesli a szövetkezetek azon törekvését, hogy ügynökökkel ezerszámra gyűjtik a tagokat, a szövetkezeteknek a tagok nagyszáma kárára van. Az agrármozgalomról szól ezután. A párt, melyhez tartozik, agrár, de nem helyesli, hogy más érdekeket az agrár érdekek miatt háttérbe szorítsanak. — Ha az agrárizmus eitér az önálló vámterülettől, akkor határozottan veszedelmes. (Elnök helyeslés a szélbalon.) Ha valakit megkötöznek, meg nem mozdulhat. De ha feloldják a köteléket, azért ott maradhat, ahol van. Így vagyunk az önálló vámterülettel is. Ha az agráriusok nem a nemzeti gazdaságért lelkesülnek, hanem a merkantilisták ellen lépnek fel, vagy osztályszempontokat hoznak a kérdéssel kapcsolatba,

zése tekintetében is. Nem előnyös a két főbejáró létesítése, hiányzik a kellő méretű előcsarnok; a pantheon be van ékelve, tulságosan szűk, alakja nem felel meg.

18. *Isten áldd meg a magyart.* Elismerésre méltó ügyességgel és izléssel készült terv. Homlokzatai igen jó arányúak, de nem fejezik ki az ereklje-muzeum jellegét. A helyiségek hozzáférhetősége kellő folyosók hiányánál fogva nem kielégítő.

19. *Cultus és Cultura.* A bizottság figyelemre méltatja az architektúrájának eredetiségére való törekvését, de esztetikai szempontból a tervező törekvését sikeresnek nem mondhatja. A pantheon külsőleg eléggé hangsúlyozott helyen van, a helyiségek méretei megfelelő nagyok. Hiába, hogy a közlekedő és mellék helyiségek kúrtószerűen magasak. A csarnok lépcsője áruházszzerű. Az arányhibákat is mutató homlokzat masszivitásával nincs összhangzásban az alaprajznak vékony felméretezése.

20. *Maros II.* Alaprajza egyszerű. Homlokzata eredeti, művészi képességekre vall. Bejárata, előtere tulságos térpazarlással tervezettek; alacsony mérete még fokozza az előtér aránytalanságát; hiányos a megvilágítása is. A helyiségek alaprajzi csoportosításban nem szerencsés.

21. *Piros sziv.* A nagy szorgalommal készült terv az architektura önálló kifejezésre való dicséretes törekvést mutat. De hiányzik a kellő szervesség és megokolttság. Sok a staf-

A biztosítás kiterjed minden oly balesetre, amely akár otthon, akár utközben, kocsin, hajón, vasuton, hadgyakorlaton történik és halált, vagy rokkantságot okoz.

akkor ők maguk legnagyobb ellenségei az agrarizmusnak. (Élénk helyesítés a szélbalon.) A szociális gazdasági politikának az kell, hogy vezéreszméje legyen; segítsük azokat, akik maguk nem tudnak magukon segíteni és mivel ezen elvet a költségvetésben alkalmazva nem találja, a költségvetést nem fogadja el. (Élénk helyesítés a szélbalon.)

Fellitzsch Arthur: Midőn a földművelésügyi költségvetéshez szól, ismételve felhívja a földművelésügyi miniszter figyelmét két oly feladatra, melyek szociális gazdasági bajainkat nagy mértékben orvosolni fogják. Ezen két, még mindig megoldandó feladata hitbizományi holtkéz birtokok kérdésének a magyar nemzet érdekeivel összhangba hozandó szabályozása. A földművelésügyi miniszter 1901. március 11-iki beszédében kijelentette, hogy új hitbizományok felállítását javaslatba nem hozza. Örömmel vette nemcsak ő, de a törvényhozás mindegyik tagja, habár e kijelentésben csak az első lépés tételt meg.

Tényleg létező bajaink gyökeres orvoslása sokkal messzobb menő segítséget és intézkedést igényel, a mely intézkedéseket, már egy alkalommal tüzetesen ismertetett s melyeket jelen alkalommal ismételtül tárgyalni nem kíván. Csak arra kéri a földművelésügyi minisztert, hogy a holtkéz birtokok kérdésében is tegye meg az első lépéseket, hogy azok joghatálya a Kuria határozatával szemben ismét visszaállítható és a holtkéz birtokok jogai megfelelő korlátok közé szoríttassanak, ezáltal a bajok nagy részének kuforrása megszüntethető. Ezután a költségvetés előirányzatával foglalkozik, s a költségvetés egyes tételei számadatai nyomán arra a konkluzióra jut, hogy a földművelésügyi miniszter költségvetésével szemben nagyobb igényekkel fellépni nem lehet. Vertán Károlyival polemizál ezután és kijelenti, hogy az oláhok nem úgy, mint Vertán mondja, szorgalmasok és nem magyarellenesek, sőt éppen ennek ellenkező jellemvonások illenek rájuk. Műveletlenek, lusták s a magyar nemzet iránt elkéseredett gyűlölettel viselkednek. Az állam egykor legelőket adott az oláhoknak, de ezeket ők dákorumán céljaikra használták fel, s ezért azokat fölük elkelték az államnak vennie. Vesszedelmesnek tartja az alföldi hitbizományoknak a felföldi kincstári birtokokkal való felcserélését, mert a kincstár helyett olyan hitbizományos kerülhet e nemzetiségi vidékre, ki a magyar nemzettel együtt nem ér.

A telepítésről szólva, kijelenti, hogy ez három szempontból érdekli a nemzetet: hogy néptelen vidékek benépesíttessenek, a parlagon levő földek megműveltsenek, és nemzetiségi vidékeken a magyar faj uralma fenntartassék.

Mielőtt a telepítés tekintetében törvényhozási intézkedéseket tennénk, a dolgokat megfontolás tárgyává kell tennünk. A székelykérdéssel is szeretne bőven foglalkozni, de az idő előrehaladt volta ezt nem engedi, majd más alkalommal fogja elmondani ez ügyben nézeteit. Elismeréssel adózik a földművelésügyi miniszternek azért, mert a gazdák bajai nála orvoslást találnak, s mert bizik abban, hogy a szabadeivőség zászlaja alatt, melyet a miniszterelnök fennen lobogtat, a hitbizományok kérdése is megoldásra kerül, a költségvetést elfogadja. (Élénk helyesítés, szónokot számosan üdvözik.)

Uray János kéri, hogy beszédét holnap mondhassa el.

Élők az ülést felfüggeszti.

Szünet után

Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter Bizony Ákos interpellációjára válaszol a sajladi róm. kath. iskola ügyében.

A ház válaszát tudomásul veszi.

Ezután ismét **Wlassics Gyula** Nessay Pál interpellációjára válaszol a német nyelvnek a fővárosi elemi iskolákban való használata tárgyában. Kijelenti, hogy a törvény nem írja elő kötelezőnek a német nyelv tanulását az elemi iskolákban, s ő nem is foglal állást az ellen, ha a főváros közgyűlése a német nyelv tanításának eltörlése mellett dönt. Kéri a Házat, hogy válaszát tudomásul vegye.

Nessay Pál: Örömmel veszi tudomásul a közoktatásügyi miniszter válaszát, melyet a Ház is tudomásul vesz.

Következtek az interpellációk.

Lengyel Zoltán a Kossuth-szobor felállításának ügyében, **Papp Zoltán** a új országház hibás építkezése, **Nessay Pál** a szabadságharc emlékoszlop tárgyában interpellálnak.

Sebes kérdi ezután, hogy tudja-e **Wlassics Gyula** közoktatásügyi miniszter, hogy a nemzetközi diákkongresszuson a románok tüntetni akarnak a magyarság ellen, s intézkedett-e ez ellen?

Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter kijelenti, hogy a hír a legnagyobb megbotrányozással tölti el. (Tetszés.) A „Tribuna” ide vágó cikke a legnagyobb irridentizmus. A vizsgálatot már megindította s a rektor már figyelmeztette a diákokat, hogy tüntetés esetén az egyetemről kizárja őket. (Eljenzés.) Az állam nem engedi meg, hogy a nemzetközi diákkongresszust éretlen tüntetésekre használják fel. (Általános helyesítés, éljenzés és taps.)

A választ tudomásul veszik.

Végül **Papp Zoltán** a fővárosi szállítások ügyében interpellált.

Holnap a földművelési vitát folytatják.

Mit keresett volna Zichy János gróf Pétervárott?

(A Vatikán tervei.)

Budapest, március 12.

Már megemlékeztek a lapok a Vatikán azon páratlanul vakmerő tettéről, mely a magyar állam testéből részt hasogatva, megteremtette az eddig nem létezett Illyriát, az összes délszlávok egyházi központjává téve a montenegrói Antivárit, mint délszláv primási székhelyt.

Ez a legújabb külpolitikai szenzáció, mely az ezeréves magyar állam semmibevételével, sőt arculcsapásával esett meg, most, hogy kipattant, világosságot vett a közelmúlt napok eseményeire. Nevezetesen új színben tünteti fel az oly híressé vált szentpétervári utazást s megmagyarázza azt, hogy mit keresett volna Szent-Pétervárott a néppárt feje: Zichy János gróf.

Hogy ezt megértsük, tisztábban kell lennünk azokkal az okokkal, amelyek a Vatikán arra bírták, hogy a kis Montenegróval szerződést kössön. Hisz Montenegró népe keleti hitű s így érthetetlennek látszik, hogy a Vatikán ezzel a néppel oly bensős, szoros barátságot kötött. A fekete hegyek kecsketolvajainak és hegyi rablóinak sem lehet oly különös vonzerőt tulajdonítani, amely a Vatikánra csábító hatású lehetett. Montenegrót jelentőssé egyedül Oroszország teszi. Az orosz kolosszus, mely hatalmát mindenfelé kiterjeszteni akarja, lába kisujjával leér az adriai tengerig. Az orosz hatalom nyulványa Montenegró. S a fekete hegyek nagyra-vágyó fejedelme nem is más, mint az orosz hatalom csöpp hűbérese. Nem is Montenegró hegyeit keresi a Vatikán, hanem Oroszországot.

Tudvalevő, hogy minő nagy befolyások érvényesültek most minálunk, hogy a protestáns Németországgal való szövetség helyébe az Oroszországgal való szövetség létesüljön, még pedig a Vatikán áldása mellett. Oroszország fegyveres segítséggel, a Vatikán pedig „szellemi hatalom”-mal erősítene e monarchiát. Tudniillik az egyik megfélemlíténé, a másik elbutítaná e monarchiát, — elsősorban pedig Magyarországot.

Oroszország szívesen segít ebben, szívesen

fázszerű hatásvadászó részlet, amilyen többek közt a 4 torony, amelyek az alaprajzban sehogyan sincsenek hangsúlyozva. Az architektúra egységes hatását rontják a tornyok előtti loggók. Az alaprajzban nincs meg a kellő tömörség, az egységes szerves megoldást szinte lehetlenné teszi ez a nagy ellentét, amely az alaprajzi oldásnak vékony, vasszerű pillérei, falai és a homlokzatnak masszív, kőszzerű jellege között fennáll. Nem felel meg a pantheon elhelyezése és megvilágítása.

22. *A házért.* Alaprajza kiválóan szép központi elrendezést mutat. Kár, hogy az elrendezés szépsége dacára a feladott problémákat nem adja meg s hogy a terv koncepcióját a rajzok kellőképpen meg nem magyarázzák.

A pantheon felső elzárása hiányzik, ami a magasatos benyomás rovására van. A földszinten a karzati lépcsőt, tanács- és olvasó-termet üvegfal választja el az eltérőtől, ami kellő elzárásnak nem mondható, anélkül, hogy az előtér kellő megvilágítást is nyerne. A metszet nem tájékoztató eléggé a terv részlet megoldásai tekintetében s különösen nem világos a tervező intenciója, a nagyterem karzatának hozzáférhetése tekintetében. A homlokzat magas művészi színvonalon álló képességekre enged következtetni s a bizottság sajnálja, hogy egyrészt a terv kellő biztosossága hiányzik s hogy másrészt az egységes alaprajzi elrendezés

az éppenséggel nem egységes programminencióival összhangzásba nem hozható.

23. *Libertás.* Nagy szorgalommal és technikai készületséggel ábrázolt komoly terv. Formái nem eredetiek ugyan, de a tömegek aránya helyes és a klasszikus motívumok alapos tudással alkalmaztattak. A bizottság csupán a pantheon dobjának minden átmenet nélkül való kiemelkedését kifogásolja s kívánatosnak tartotta volna, a homlokzattal való szervesebb kapcsolását. Alaprajza monumentális, de a megvilágítás sok helyt meg nem felelő.

24. *„13”.* Alaprajza szerves, a helyiségek elrendezése — a nagyterem kivéve — megfelelő. A pantheon külső hangsúlyozása méltó, de nem helyesíthető, hogy az emeletre került. Tetszetős az architektúra és különösen a széparányú főhomlokzat. Az eredetiségre valló művészi törekvés sikerültnek mondható.

25. *A messze távolból.* Művészi szempontból nem szerencsés terv; architektúrája sablonos; megfelelő előcsarnok hiányzik; a muzeális helyiségek nagyon is keskenyek. De az alaprajz elrendezésnek az a szerencsés fogása, hogy a pantheon különállóan kontemplálja, s hogy a tulajdonképeni muzeum szintén különállóan mintegy körül övezi, a kocsival való megközelíthetőségnek igen jól választott módja, oly előnyök, amelyek az eddigelő felsoroltak közül egyetlen müben sem találhatók fel. A pantheon és a muzeum közötti távolságot még jobban kellett volna fokozni s általában az alap-

rajz egész strukturája a legtöbb részlete javításra szorulna. — Mindazonáltal a terv a programmban kifejezett célnak nagy szolgálatot tesz és egy helyes megoldás magvát rejti magában.

26. *Pantheon.* Nagy művészi tudással készült terv. A magyar motívumok szerencsés és konzekvens alkalmazása különösen a hátsó nézet szépségét eredményezi. A pantheon jól hangsúlyozott szép helyen van, de külső architektúrája nincs összhangzásban a többi részek jellegével. Külön kiemeli a bizottság az előadás briliáns módját. A termék görbítése erőltetett, de a terv lényegének megváltoztatása nélkül egyszerűen mellőzhető. Nem felel meg a pantheon bejárójának elhelyezése és az emeleti körfolyosó elvágása, ugyancsak kifogás alá esik a kiozetek elrendezése.

27. *Tizenhárom oszlop.* A heterogén elemekből álló programot hiven tükrözötteti vissza alaprajzának művészi szabadsága és kiképzésének ugyanacsak művészi változatossága, amely azonban az egységességnek rovására van. A tömegek arányai igen szépek, a részletek általában finomak, csupán az oldalnézet megoldatlan és a szorok tulságos mérete aránytalan. A pantheon toronyszerű kiképzése érdekes, de a terv nem világosít fel a belső térhatás és a feljuthatás iránt. A pantheonba vezető egykaru lépcsőzet monumentális és szépen karakterizálja a pantheon külön álló rendeltetését.

A Nemzetközi baleset elleni biztosító társaság balesetből eredő halál és teljes rokkantság esetére 3000 koronát, illetőleg a rokkantság mértékének megfelelő összeget biztosít az Aradi Közlöny előfizetőinek.

is tesz engedményeket a Vatikánnak, mert reméli, hogy az számára kaparja majd ki a szláv gesztenyét.

A legszánalmasabb szerepet e dologban az osztrák-magyar diplomácia játsza, melyet kétfelől is semmibe vesznek és becsapnak. Se szánalmas szerepben a legszánalmasabb rész jutott ki a néppártnak; ennek vezérért azért utaztatták volna Pétervárra, hogy jelenlétével szentesítse azt a megegyezést, amely Oroszországgal létesült. Ő igazolta volna, hogy a magyar nemzet helyesli az illyr álladalomnak megalakulását, illetve az eziránt a Vatikán és Oroszország között létesült megegyezést. Hogy az osztrák-magyar diplomácia így nekimegy a falnak: azt megfejtí a tény, hogy annak intézésében a klerikális jezsuita befolyás a döntő.

De hogy a közönség lássa, hogy maga a katolikus közvélemény is, illetve a katolikusok magyar érzelmű része miképp vélekedik a legújabb vatikáni merényletről, itt idézzük a *Magyar Allam* cikkének következő részét:

Ha magyar nemzeti tekintetből nézzük a kérdést, őszintén be kell vallanunk, hogy *fájlaljuk a dolgok ilyen alakulását, mert hiszen az illyr nemzet sokáig csak néhány politikai rajongónak volt ideája, — reánk nézve veszedelmes ideája — s a múlt század elején a magyarság ellen ármánykodó bécsi politikának oltalma alatt nevedett nagygyá*

Politikailag nézve azonban a kérdést, az új intézet alkalmasnak látszik a *délszláv politikai ábrándok központosságára. Ezért kellett volna diplomáciánknak megakadályozni ezt az általmi integritásunk ellen irányuló alakulást.* Ha alkalmas módon emeltek volna tiltakozást, és ha a magyar kormány politikai viselkedése olyan volt volna legalább az utóbbi évtizedek alatt, hogy Rómában a kölcsönös figyelem erkölcsi köteleességét feikeltette volna, talán nem sikerült volna a ravasz Strossmayernek e terve, aki újabban az antivárii érseket toltta előtérbe, miután sem ő maga, sem Stadler érsek nem tartják tanácsosnak saját személyükre a nyílt cselekvést. Am ez csak csunyábbá teszi a dolgot, de a horvát politikai célokat annál nagyobb erővel viszi előre."

Ime így vélekedik a katolikus Magyar Allam is az antivárii délszláv primásságról. De a néppárt lapja még mindig hallgat. Nem fájl neki a nemzeti sérelem. Bizonyára csöndesen örvend Illyria diadalának.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: Postásfiú, operetta. Saharet táncosnő fölléptével. (Bérlétszünet.)
Péntek: Zsába, bohózat. (Páratlan bérlét.)
Szombat: Széchy Mária, szimű. (Páros bérlét.)

Saharet másodszer.

— Március 12. —

Saharet másodizben lépett föl és mint előre megállapítható volt, ismét zsufoolt ház előtt. *Lotti ezredeseit* adták és az első felvonásban lépett ki a színpadra a táncművésznő ép oly garral, mint a spanyol torreador a porondra.

Ma sem lejtett egyebet, mint tegnap. A spanyol táncban sok gráciát fejt ki és a castagnett kelőleg emeli a hatást. A következő táncban testével kigyószertű mozdulatokat tesz, melyekben azonban sem báj, sem kecsesség nem mutatkozik.

De hát a nézőközönség nem gondolkozik ilyenkor, csak nézi és bámulja a táncosnőt. A reklám, a nagy Lenbach magasabb nivóra emeli a táncosnőt; többnek mutatja, mint a minő, tánca is tökéletesebbnek, művésziesebbnek tűnik.

Csakis így lett Saharet oly különlegesség, akinek bemutatásánál bérlétszünetet lenet hirdetni és meg kell ostromolni a színházi pénztárt.

A darab jól ment és *Felhő* Rózsi dicsekedhetik azzal, hogy több gyönyörűséget szerzett a publikumnak, mint a vendég-táncművésznő.

Carolus.

* **A Kölcsey-Egyesület második irodalmi estélyje szerdán, március hó 19-én, délután fél 6 órakor lesz a városnára disztermében. A változatos műsor a következő: 1. A legelső nagyhatalom. (A divat történetéből,) írta és felolvassa *Türr* Lajos dr. 2. Enekszám, előadja *Vidó* Laura. 3. Költemények, írta és felolvassa *Csécsi* Imre. 4. Enekszám, előadja *Bing* János. 5. Szavalat, tartja *Bechnitz* Áborné. — Ülőhely ára 80 fillér, belépti-díj 40 fillér, diák-jegy (karzat) 20 fillér. Jegyek kaphatók a főtéri könyvkereskedésekben. Számozott ülőhely, melynek ára 1 korona, előjegyzendő kedden délig ifj. Klein Móránál**

* **Saharet új mutatványai.** *Saharet*, aki két estén zsufoolt ház előtt mutatta be táncművészetét, csütörtökön bucsuzóul új számot tett fel, melyben a képein látható figurákat mind bemutatja. *Saharet* *A postás fiu* harmadik képében fog táncolni. Az előadásnak érdekességét emelni fogja, hogy *Rubos* *A postás fiu* dervistáncban paródiáját fogja adni, a vendégművésznő táncának. *A postás fiu* operett ez utóbbi előadásával végleg lekerül az aradi műsorról. *Felhő* Rózsinak erről és másról új mosonóképeket lesznek. Ez az utolsó bérlétszünetes előadás, melyen a páratlan bérlőknek van elsőbbségük.

* **Magyar remekírók.** Azezidő szerinti legnagyobb magyar irodalmi vállalat a magyar remekírók munkáiból ma öt kötetet küldött el hozzánk: *Arany* János, *Csiky* Gergely, *Tompa* Mihály és *Vörösmarty* Mihály munkáit. A köteteknek ezuttal csak a kiállításáról szólunk, a vállalat fontosságát már előbb ismertettük. A könyvbe nyomott betűk stíljé olyan, amelyhez hasonlót nem találhatni ez idő szerint magyar nyomtatványon, mert ez a betűfaj ma még egy nyomdában sincs meg az országban, de Ausztriában sem. Epp ily sajtóságos a papír; nem fénylő és sima, hanem mint a híres elzevir nyomtatványok hollandi merített papírja: erős, fénytelen és mégis feltűnően csekély súlyu. A vastag kötetet kézben tartani nem fárasztó. A kötés is az angol könyvtári kötések mintájára nemesen egyszerű, cífráság nélküli. Azt hisszük, hogy a munka tipografiai kiállítása iskolát fog teremteni s utánozni fogják; bizonyára nagy hasznára az izlésnek, melyet közönségünkben fejleszteni hivatva van.

* **Fóti Frida a Vígyszínházban.** *Fóti* Frida, ki pár év előtt az aradi színtársulat tagja volt s most Székesfehérvárott működik, mint onnét írják, virágvasárnapról a budapesti Vígyszínházhoz szerződött.

* **Bulss Pál kamara- és opera énekes.** *Fuchs* Mária opera énekesnő és *Pott* Terézia zongoraművésznő közreműködésével Aradon tartandó haugversenynek műsora a következő: 1. Schumann: *Farsangi bohóság*, op. 36 *Pott* Terézia. 2. a) *Haendel*: „*Xerxes*” ária, b) *Beethoven*: *Isten dicsőítése a természetben* *Fuchs* Mária. 3. a) *Loewe* C.: *Az óra*, b) *Lonwe* C.: *Henrik*, a pintyész balladák *Bulss* Pál. 4. a) *Mendels* sohn: *Dal* op. 62. 5. sz., b) *Chopin*: *F.-moll ábránd* op. 49. *Pott* Terézia. 5. a) *Rubinstein*: *Erdei magány*. b) *Cornelius*: *Emlékezet*, c) *Brahms*: *A füzesben* *Fuchs* Mária. 6. a) *Schubert*: *Forrás*, b) *Schubert*: *A muzsafia*, c) *Schumann*: *A gránátosok* *Bulss* Pál. 7. a) *Pauer*: *Mazurka*, b) *Moskowski*: *Tarantella* *Pott* Terézia. 8. a) *Pretsch* C.: *Szülföldem*. b) *Weingartner*: *Cipészdal*, c) *Prohaska*: *A jegyesek*, (*Braut* és *Bräutigam*) d) *Prohaska*: *Bántott szerelem* *Bulss* Pál.

Szell és Horánszky üdvözlése.

(A mai közgyűlésből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 12.

Rég nem volt olyan viharos a városi közgyűlés terme, mint ma. Igaz, hogy ez a vihar nem volt valami komoly, a szenvedély nem szólt bele azokba az ellenzéki felszólalásokba, amelyek a vihart okozták. Afajta művihar volt, a milyen mindig szokott lenni, valahányszor az ellenzék elvi álláspontjáról van szó. Nem vette komolyan senki, talán legkevésbé a függetlenségi párt.

A vihar oka *Kristyó* Jánosnak azon indítványa volt, hogy a törvényhatóság üdvözlje *Horánszky* Nándort abból az alkalomból, hogy a király kezeskedemügyi miniszterré nevezte ki.

A mai közgyűlés ezen részéről a következő tudósítás számol be:

Kádas Kálmán főjegyző felolvasta *Kristyó* János bizottsági tagnak indítványát, melyben ez *Horánszky* Nándor üdvözlését indítványozza.

Az indítványból közöljük a következő részeket:

— Ő császári és királyi apostoli felsége folyó évi március hó 4-én kelt legfelsőbb elhárásával *Horánszky* Nándor urat kereskedelmi miniszterré nevezte ki. Tekintettel arra, hogy a kereskedemügyi miniszterium és annak vezetője letéteményese azon nagy munkának, amely hazánk közgazdasági viszonyainak a kereskedelem, ipar és forgalom tekintetében való megszilárdítását, az ország anyagi megzmosódását célozza és hogy nemcsak kívánatos, de szükséges is, hogy a kereskedelmi tárca vezetője az ország közvéleményének bizalmára támaszkodva védhesse meg igazainkat, — tekintettel arra, hogy Arad sz. kir. város kereskedelménél és iparánál fogva első sorban tartozik az ország ama törvényhatóságai közé, amelyek a kereskedemügyi miniszter működését méltányolni tudják, s a működésről úgy az általános közjó, mint a város java érdekében üdvös eredményeket várnak és remélnek, — végül tekintettel arra, hogy az új kereskedemügyi miniszter hosszú politikai pályáján mindenkor a nemzeti érdekek rendíthetetlen bajnoka volt, indítványozom, hogy *Horánszky* Nándor kereskedemügyi minisztert a város törvényhatósága feliratilag üdvözlje.

Kristyó János ezután néhány lelkes szóval is megindokolta indítványát.

Kristyó János után *Nagy* Sándor dr. állott fel szólásra.

Nagy Sándor dr. az ősszel került csak a törvényhatóságba. Mint új bizottsági tag, ma mondotta el szűzbeszédét, melyet általános figyelem közöt hallgattak, s bár annak tartalma nem találkozott az általános többség helyesléssel, mindazonáltal az új városatyá, mint szónok, fényes sikert ért el, talpraesett, ügyes, fordulatos beszéde némi változatosságot hozott a közgyűlések rendes szürkeségébe.

Nagy Sándor dr. beszédét a következőkben adjuk:

Nehogy úgy lássék, mintha *Arad* város törvényhatósági bizottságának egyhangú óhaja volna ezen indítvány elfogadása, erkölcsi köteleességének tartja, hogy a függetlenségi párt megbízásából is ellene felszólaljon és bár első sorban politikai az indok, más motívumok is vannak, melyek az indítvány ellen való állásfoglalást indokolják. (Halljuk, halljuk!)

Politikai szempontból természetes, hogy az indítványt az ellenzék el nem fogadhatja. Az ellenzék egysz. érdektelen és jelentőség nélküli személyi változást lát az új miniszter ki-

nevezésében és még csak azt sem ismeri el, hogy rendszerváltozásról lehetne beszélni. Rendszerváltozásról ugyanis nem lehet akkor beszélni, amidőn a politikai élet mindössze azzal javult, hogy a közélet egyes jelenségeit *szóval* másként ítélik meg ugyan, mint azelőtt. de azt az állítólagos változást gyakorlati, törvényes intézkedésekben megvalósulva nem látjuk.

De etikai szempontok sem engedik az indítvány elfogadását. Igazán nevetséges, hogy mihelyt valaki miniszter lesz, vagy valami hatalmat nyer, vagy valakit dekorálnak, mindjárt találkozunk itt azzal a fatális indítvánnyal, hogy az illetőt üdvözljük, neki hódolunk és hizelegjünk. A felirati jogot egészen más célokból adta meg a törvényhozás a törvényhatóságoknak. Azért adta, hogy nagy koncepciókban, magasztos, országos érdekű, nagy jelentőségű dolgokban irjanak fel a törvényhatóságok, de Arad város törvényhatósági bizottsága azzal abszorbeálja felirati jogát, hogy folyton hizeleg felé. Valóságos visszaélés ez a felirati joggal. Igazán, hogy egy hasonlattal éljek, a törvényhozás felirati jogot adott a törvényhatóságoknak, hogy magasan repüljön vele, mint szárnyával a sas, de azt nálunk úgy használják fel, hogy a tollakból seprüt csinálnak, melylyel folyton miniszteri előszobákat sepergetnek.

Miért legyen Arad város törvényhatósága mindig azok között, melyek, mihelyt valakit kineveznek vagy dekorálnak, mindjárt valósággal tolong, hogy az obligát kézcsókot leadja? Es emlékezzék vissza a t. többség, hogy nem is olyan régen éppen ők folytattak átkos és gyűlölködő harcot a volt nemzeti párt ellen és ime most a volt vezér elé járulnak hódolásra. Ez a politikai integritás megtagadás, amelyet önértetes ember el nem követhet. Figyelmezteti a többséget, hogy az indítvány elfogadása meggyőződésük komolyságát is diszkreditálja, mert senki sem hiszi el, hogy szívből jön. A kormánypártiak szívében, úgy látszik, oly magasan lobognak fel minden hatalom iránt a tisztelet lángjai, hogy ezek a lángok minden minisztert körülnyaldosnak. Nem fogadja el az indítványt.

A beszédet a függetlenségi párt nagy tetszéssel honorálta s alig, hogy a tetszészaj elcsendesült, fölállott Barabás Béla dr. és beszédében szintén ellenezte az indítvány elfogadását.

Végtelenül csudálkozik azon, a tapintatlanságon, — szólott Barabás — hogy a közgyűlési teremben minduntalan előráncigálják a pártkérdéseket.

Nem veszik észre, hogy Hegedüs Sándornak, a volt miniszternek is voltak érdemei. Mért nem fejezik ki sajnálkozásukat Hegedüs távozásán és mért nem sajnálkoztak, Dániel Ernő távozásán, akinek pedig szintén voltak érdemei. Miért nem ismerték el ezeknek az érdemeit? Mire való ez a komédia? Ha a rendszer változott volna meg, és ha új rendszer került volna abba a székbe, akkor értené, hogy az új minisztert üdvözljék. De rendszerváltozás nem történt. Egy adoma jut az eszébe, mikor egy fiatal kis lány azt kérdezte egy öreg embertől, hogy lehet-e hitelt adni az udvarlója szerelmi vallomásának, azt felelte az öreg ember, *hitelt adhat neki, de előleget nem.* Ep úgy vagyunk az új miniszterekkel is. Micsoda oda-kínálás ez? Adjunk hitelt az új miniszternek, de ne adjunk előleget, mert erre érdemeket nem szerzett. Ez a törvényhatóság fölírta az önálló vámterület mellett. Micsoda dolog az, hogy ugyanez a törvényhatóság akarja üdvözölni Horánszkyt és Széll Kálmánt, akik nyíltan az önálló vámterület ellen foglaltak állást. Egy pár embernek jut eszébe az üdvözlés, akik hizelegni

akarnak és ezért kell a város közönségének az új minisztert üdvözölni. Ennek nincs semmiféle értelme, mert ez tisztán üres talpnyalás. Tiltakozik az ellen, hogy a közgyűlési terembe behozzák a politikát. Indítványozza, hogy vegyék le a napirendről az indítványt.

Institoris Kálmán polgármester állott föl ezután szólásra. Elmondta, hogy 30 év óta tagja a törvényhatósági bizottságnak, és ezen 30 év alatt a város közönsége sohasem mulasztotta el azt az udvariassági tényt, hogy üdvözlje az új minisztereket. Mindig úgy történt ez eddig. Nem tudja felfogni, hogy ez címen laesae majestatis volna, mikor nem egyéb, mint egy általános gyakorlatban levő udvariassági tény.

A fűspán: Miután az indítvány ellen senki sem kíván beszélni, ami helyes is, elrendelem a szavazást.

A szavazás ezután fölállással meg is történt. Az indítvány mellett 77, ellene pedig 47 szavazat esett, s így az indítványt 30 szótöbbséggel elfogadták.

Ezután *Avarfy* Ferenc bizottsági tag indítványát olvasta fel a főjegyző. Ez az indítvány *Széll* Kálmán üdvözlését ajánlja, abból az alkalmából, hogy a király a Szent István-rend nagykeresztjét adta neki.

Az indítvány fölolvadását a többség részéről lelkes moraj kísérte, de midőn *Avarfy* Ferenc szóval is meg akarta indokolni indítványát, az ellenzékiek nem akarták szóhoz engedni.

Miután többen szavazást kívántak, a főispán elrendelte a szavazást, melynek eredményeként *Avarfy* Ferenc indítványát 79 szavazattal 38 ellenében elfogadták.

Az eredmény kihirdetését általános éljenzés kísérte.

A búrok legújabb győzelme.

(*Rhodes Cecil* meghalt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 12.

Az angolok nagy veresége ismét a délafrikai harctér felé terelte a világ figyelmét. Mindenki azt hitte, hogy a búrok teljesen megvannak törve és hogy a guerilla-háború már csak ideig-óráig tarthat. És most egyszerre oly vereség híre érkezik, mely egyike a leg-súlyosabbaknak az egész háborúban.

Methuen tábornok a búrok foglya lett. Ez ugyanaz a *Methuen*, a ki már a háború elején is sok bakot lőtt. Azóta másodrendű kommandókat vezet, mert önálló operációkat mindig szerecsentlenül vezetett. Most is, úgy látszik, az ügyetlen vezetés okozta a súlyos vereséget. Természetes, hogy ily körülmények között még kevesebb lehet a békére gondolni, mint azelőtt. Mert egyrészt a vereség fokozza a búrok önbizalmát és hajthatatlanságát, míg az angolok annál erélyesebben akarják a háborút folytatni.

A legújabb vereség igen rossz hatást tett Londonban, a hol ily komoly ütközetekre már egyáltalában nem voltak többé elkészülve. A kormány helyzete most egy kissé kényes és az ellenzék hangosan követeli, hogy a kormány tárja fel őszintén, hogy milyen a helyzet Dél-Afrikában.

Hogy milyen lesújtó hatással volt Londonban *Methuen* megadásának híre, azt legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy egyik londoni legtekintélyesebb tőzsdé-ügynök, a *hírkallatára* föbe lőtte magát.

A mai nap szenzációja *Methuen* tábornok megadásán kívül még az, hogy *Rhodes Cecil*, a délafrikai háború tulajdonképeni okozója, álli-

tólag meghalt. A hírt még hivatalosan nem erősítették meg, de pozitív formában tartja magát.

Rhodes Cecil a búrok legádázabb ellensége s a híres *Jameson* féle délafrikai betörésnek is ő volt az értelmi szerzője. *Rhodes* ugyan ezt mindig tagadta s azt állította, hogy *Jamesont* nem is ismeri.

Ezen állítását azonban önmaga cáfolta meg azzal, hogy *Jamesont*, ki különben orvos, állandóan betegágyánál tartotta.

Ha a halálhír igaz, úgy ezzel a hazája szabadságáért harcoló bur nemzetnek egy nagy és befolyásos ellensége végezte be áldatlan működését.

SPORT.

+ Az aradi atlétikai-klub estőit, mint eddig is, minden kedden és pénteken tartja a Központi kávéházban. Az agilis egyesület ezen összejövetelein szívesen látja mindama sportbarátokat, kik az egyesület ügyei iránt érdeklődéssel viseltetnek és abba belépni hajlandók. Barátságos megbeszélések alakjában hányják vetik meg ezeken az estéken az Aradot érdeklő sportügyeket, melyek most annál aktuálisabbak, mert néhány nap múlva, az enyhébb időjárás beálltával, ismét megkezdődik az atlétika szezonja.

Henrik herceg visszatérőben.

(Az utolsó ünnepek.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 12.

Henrik herceg elhagyta Amerika partjait, s utban van hazafelé. Az a lelkes ünnepeztetés, mely a német császár öcsesét Amerikában érte, egy nagy bucsulakomában nyert befejezést. Erről a lakomáról, valamint a nagypolitikai látogatás egyéb befejező momentumairól az alábbi táviratok számolnak be:

A *Deutschland* gőzösön adott bucsulakoma délután 1/2 óráig tartott. A lakoma végén *Henrik* herceg feltűzte az „American Beauty Rose“-t, miközben azt mondta:

— Ez az a jelvény, amit egész utamon megcsodáltam.

Azután *Roosevelt* elnök képviselői elbucsztak a hercegtől. *Evans* tengergagy, *Corbin* vezérőrnagy és *Hill* külügyi államtitkár meleg szavakkal bucsuztak el a hercegtől. Azután lefotografálták a herceget kíséretével és az elnök képviselőivel. Két órakor a herceg bucsutáviratot küldött az elnöknek. *Low* new-yorki polgármester a város nevében üdvözölte a herceget, aki erre megkérte, hogy a new-yorkiaknak a kövekező üzenetet adja át:

— Köszönöm a new-yorkiaknak minden szíveségüket, a melyet nagyon meg tudok becsülni. Ha majd visszatérek Amerikába és New-Yorkba érek, úgy fogom magam érezni, mintha otthon volnék.

Az elutazás előtt *Henrik* herceg táviratilag még egy utolsó istenhozzádot küldött *Roosevelt* elnöknek. A távirat így szól:

— Az Egyesült-Államok elnökének. Elutazásom napján úgy önnök személyesen, mint a nemzetnek, amelynek vendége voltam, meg akarom köszönni mindazt a szíveséget, figyelmet és barátságot, amelyet irántam érdekes országukban való látogatásom alatt tanusítottak. Remélem, hogy látogatásom megerősítette a barátságot az általam képviselt ország és az Egyesült-Államok között. Amidőn önnök istenhozzádot mondok, minden lehető sikert kívánok önnök és kérem, adja át tisztelem *Rooseveltnénak* és *Roosevelt* kisasszonynak, akik oly elbájozóan és oly szívesen végezték feladatukat ő felsége *Meteor* yachtjának vizrebocsátásánál. Fogadják még egyszer legszívesebb köszönete-

met. Remélhetőleg viszontlátjuk egymást. — *Henrik*, porosz herceg.

Roosevelt elnök erre a következő távirattal válaszolt:

— Fehér Ház. *Henrik* porosz hercegnek a *Deutschland* gőzösön, a hamburgi dokkban, Hobokenben. Nemcsak személyesen örültem látogatásának, hanem honfitársaimért is. Szükségét érzem, hogy örömmel adjak kifejezést azért, hogy önt láttam és azért a valóban jó dologért, a melyet, úgy hiszem, látogatása eredményezett, amennyiben előmozdította a barátság érzelmeit Németország és az Egyesült Államok között. Legkomolyabb óhajom, hogy ez az érzelmek állandóan erősödjék. *Rooseveltné* legszivesebb tiszteletét küldi és *Roosevelt* kisasszony is megtenné, ha távol nem volna. Kérem, adja át szíves üdvözlőmet a német császárnak és felségének. Még egyszer köszönöm látogatását és minden jót kívánok önnek, bárhol van is. — *Roosevelt* Tivadar.

Püspökség — Budapesten.

(A hercegprimás terve.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Budapest, március 12.

Igen megbízható helyről azt az értesítést vesszük, hogy illetékes helyen ismét szóba került és beható, komoly tárgyalás alapját képezi az a terv, hogy *Budapestet egyházmegyei székhelyül tegyék*. Az eszme nem új, sokszor felmerült már nemcsak a sajtóban, hanem egyházi körökben, sőt a kormány kebelében is. Elvi akadálya a kérdés kedvező megoldásának sohasem volt, csupán a keresztülvitele elé gördültek mindaddig akadályok. Főképp *Vasary* Kolos hercegprimás régi óhajta az, hogy Budapesten egyházmegyei püspökséget létesítsen s a mikor ez irányban első ízben tett lépéseit nem koronázta annak idején siker, az ő kezdésére állítottak föl a fővárosban a vikariátust.

Azok a nehézségek, a melyek annak idején a hercegprimás tervét meghiusították, úgy látszik, ma már jó részben megszűntek; legalább erre vall minden jele. Biztos tudomásunk van ugyanis arról, hogy az új egyházmegye területének megállapítására vonatkozó előmunkálatok már körülbelül be vannak fejezve. Erre a célra a hercegprimási jövedelmek egy részét kihalasztották. Forrásunk szerint most a primás bizonyos illetékes köröket igyekszik tervének megnyerni még és alig lehet benne kétség, hogy az az egyházi jogi formalitások elintézése után ezuttal sikerülni is fog neki.

A budapesti püspökség kérdése ezzel most már a komoly megvalósulás stádiumába jutott. Hogy mennyire fontos érdekek fűződnek e kérdés sikeres megoldásához, az aligha szorul bővebb magyarázatra. A főváros most az esztergomi egyházmegyéhez tartozik; ám úgy az esztergomi diocézis, mint Budapest fővárosa külön-külön is elég, nagy kiterjedésűek ahhoz, hogy külön is elég dolgot és gondot adjanak egy főpásztornak. Azonfelül a fővárosnak, a mely a magyar udvartartás dicsőségét amúgy is csak elvben élvezi és a melyet az arisztokrácia sem karol föl kellően, szüksége van rá, hogy fényét egy püspöki rezidencia emelje és gazdasági tekintetben is csak hasznára válhatik egy püspöki udvar a hozzátartozó káptalannal. Azután meg mostanáig, ha nagyobb ünnepeken a nagyobb dísz miatt magasabb egyházi méltóság funkciójára volt szükség, a hercegprimásnak nyomban vonatra kellett ülnie, hogy Budapesten pontifikálhasson. Ennek meg kell szünnie.

A püspökség kérdésének megoldása körül

folytatott tárgyalások folyamán kétféle eszme merült föl. Szóba került először az, hogy Budapesten püspökség létesíttessék. Ezt azonban elsősorban az anyagi födözet hiánya nehezítette, másodsorban pedig a szentszék akadékoskodása, amely az új püspökség föllállításához semmiképp sem akarta beleegyezését adni. A második eszme pedig az volt, hogy a hercegprimás esztergomi érseki címének épségben tartásával tegye át állandó székhelyét a fővárosba. Ez pedig főképpen a tradícióba ütközik. Valami expedienst kellett tehát találni és az a körülmény, hogy a budapesti püspökség kérdése újra és pedig ezuttal egész komoly formában, napirendre került: arra vall, hogy ezt az expedienst megtalálták.

Idáig Budapest volt Európa egyetlen fővárosa, a melynek püspöksége nem volt. Remélhetőleg nem sokáig lesz az.

A budapesti mérnök-egylet az aradi kulturpalota terveiről.

(A szakvélemény leérkezett.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 12.

Az aradi *Kölcsény-Egylet* egyik legutóbbi választmányi gyűlésén tudvalevőleg elhatározta, hogy az aradi kulturpalotára beérkezett pályaterveket véleményadás végett fölküldi a magyar mérnök- és építész-egyesületnek.

Kimondták azonban azt is, hogy ezt a véleményt a döntésre hivatott bizottság kötelezőnek nem tekinti, s annak véleményétől teljesen emancipálja magát. Az aradi bizottság döntése tehát teljesen független lesz, feltéve, hogy a bizottság tagjait nem befolyásolja sem a budapesti szakvélemény, sem a fővárosi sajtó hangulateltérésre irányított pártfogalása.

A pályatervek meglehetősen hosszú ideig fönnt voltak Budapesten s azokról *ma érkezett le Aradra a véleményes jelentés*.

A szakvéleményt a magyar mérnök- és építész-egylet megbízásából *Czigler Győző, Komor Marcel, Hoepfner Guidó, Lechner Odön* és *Pecz Samu* műépítész készítették.

Ez a bizottság a jelentésben konstatálja, hogy a pályázati feltételeknek az a pontja, a mely szerint a díjak csak oly pályaműveknek adatnak ki, a melyek a feltételeknek a kivitel szempontjából is megfelelnek, s amely szerint az építési költségek a könyvtári állványfelszereléssel együtt a 250,000 korona összeget meg nem haladhatják, ily értelemben már eleve meddővé teszi a pályázatot, miután, számításuk szerint, a megadott térszükséglet mellett az építés *legalább is a kitett összeg kétszeresét igényelné*.

Mindazonáltal a bizottság érdemlegesen foglalkozott a tervek méltatásával, tájékoztatni akarván a felől, hogy véleménye szerint a költség szempontjának mellőzésével, mennyiben oldották meg a pályaművek a kitűzött feladatot.

A bizottság szakvéleményét, vagyis az egyes pályaművekről készített véleményét mai tárcarovatunkban találja az olvasó.

A vélemény *általános részéből* közölhetjük a következő részleteket:

A kifejtett vélemények kiegészítése gyanánt kijelenti a bizottság, hogy a tervező program szövegezése, a feltételek megállapítása sok javításra, pótlásra szorulna. A program gyakorlati és művészi szempontból tökéletes megoldása legalább is

500,000 koronát igényelné, mint azt szakvéleményünk bevezető szavaiban kifejtettük. Minthogy azonban minden tervezőnek az a kötelessége, hogy első sorban művészi és gyakorlati szempontból oldja meg a problémát, tartózkodva (a program kívánása szerint) minden pazarlástól, a bizottság meggyőződése szerint a 250,000 korona túllépése tisztán a program hibájából ered, miután lehetlent kívánt, miért is a pályatervek díjazása indokolt.

A pályázat nem eredményezett tökéletesen kielégítő megoldást, de eredményesnek mondható, amennyiben igen sok figyelemre méltó építész eszmét hozott felszínre s köztük olyanokat, amelyek a végleges megépítésnek szolgálhatnak utmutatás gyanánt.

Egyaránt közelíti meg a végleges megoldást a *Tizenhárom oszlop*, a *Pantheon* és a *Messze távolból* jelű terv; utóbbi tisztán csak alap gondolatával, előbbiek művészi szempontból is. Ezek folytán javasolja a bizottság, *e három tervezői egyenlő mértékben díjaztassanak*.

Másodsorban megvételre ajánlja a bizottság a *13* és a *Libertas* jelű tervet, mint a melyek jó minőségűek folytán a legjobbhoz legközelebb állanak.

Hogy az aradi zsüri mennyire találja akceptálhatónak ezt a jelentést, nem tudjuk. Annál kevésbbé tudhatjuk ezt, mert ez a zsüri kikötötte magának a legteljesebb függetlenséget.

TANÜGY.

(—) *Áthelyezett óvónő*. A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter *Hosszu Emma* egeresi állami óvónőt a *nagyhalmágyi* állami óvodához, jelen minőségben, áthelyezte.

Fejérváry Géza lemondása.

(A felhivatalos cáfolatok.)

Arad, március 12.

Fejérváry Géza báró lemondásának ügyéről fővárosi tudósítónk ma a következőket jelenti:

Tény az, hogy *Fejérváry* vasárnap bejelentette szándékát a miniszterelnöknek és a szóbeli bejelentéshez hozzátette, hogy most már semmi sem ingatja meg elhatározását, még az esetleges legfelsőbb közbelépés sem.

A tényállást közölték a királyi udvar és ő felsége bele is nyugodott *Fejérváry* visszavonulásába, valamint abba is, hogy utódjává *Jekelfalussy* Lajos altobornagyot, ki jelenleg a közös hadügyminiszteriumban teljesít szolgálatot, nevezik ki. A dolog már annyira megérett, hogy az elbocsátást és kinevezést vasárnap, i. hó 16-án, akarták a hivatalos lapban közzétenni.

A miniszterek egymás között megbeszéltek az ügyet és ekkor merült fel az az aggodalom, hogy nem jó lesz, ha *Fejérváry* elmegy, mielőtt a honvédelmi költségvetést letárgyalják. Ezt azzal okolták meg, hogy már recensust keltett és különféle tereferékre adott okot, hogy *Hegedüs* elment, mielőtt budgetjét elintézték, de ha már ezzel nem törődnek, ebben az esetben mégis figyelemmel kell lenni arra, hogy *Horánszky*, mint régi parlamentáris ember, megvédheti *Hegedüs* budgetjét, de *Jekelfalussy*, a közös katona, ki a politikában teljesen ujonc, nem felelhet olyan költségvetésért, melyet más állított össze. A miniszterelnök csatlakozott ehhez a felfogáshoz és elvállalta, hogy ő *Fejérváryt* ráveszi, hagyná függőben lemondását a honvédelmi költségvetés elintézéséig.

Ezután a konferencia után egyik felhivatalos könyvatos szerkesztője megkérdezte a

miniszterelnökök, hogy írjon-e valamit Fejérváry lemondásának híreről, mire a miniszterelnök azt mondotta:

— Cáfolja meg, de csak privátim!

A tulbuzgó könyomatos mégis úgy hozta a cáfolatot, hogy illetékes forrásra hivatkozott; azonban ez sem jelent semmit, ha visszaemlékszünk arra, hogy a Bánffy-kabinet lemondását teljesen hivatalosan cáfolták este és reggelre lemondott a kabinet és hogy csak az imént ugyancsak egy nappal a bekövetkezett tény előtt hivatalosan cáfolták Hegedüs lemondását. Egyelőre tehát úgy áll a dolog, hogy Fejérváry talán marad a honvédelmi budget elintézéséig. Parlamenti udósítónk külsőben jelenti, hogy a honvédelmi miniszter mitsem tudott arról, hogy cáfolatot adnak közre és ez időszerint még ragaszkodik a lemondáshoz.

A félhivatalos *Magyar Nemzet* ma esti számában kijelenti, hogy Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter lemondási szándékát *egyedül egészségi állapotával hozza kapcsolatba*. Minden ellenkező mende-monda: önkényes kombináció.

A *Magyar Nemzet* ama biztos reménységét fejezi ki, hogy Fejérváry bárót, a ki ugyyszólván pótolhatatlan, sikerülni fog arra birni, hogy állásában továbbra is megmaradjon.

Választások a városnál.

(A mai közgyűlésből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 12.

A város mai közgyűlésének legnagyobb részét választások foglalták el. Összesen öt névszerinti választás volt, melyet egyenkint kellett megejteni; legelőször Berecz Ferenc volt rendőrhadnagy örökét töltötték be, aztán egy számtizti állást, mely Szabados Árpádnak pénztári ellenőrré történt megválasztása által üresedett meg. Azonkívül szintén titkos szavazással választottak egy közigazgatási-bizottsági és központi-választmányi tagot.

A választásokat a rendőrhadnagyi állás betöltésével kezdték meg. Az állásra hárman pályáztak, valamennyien városi tisztviselők, névszerint dr. Bedő Árpád, Masztig Emil és Moldován Ödön rendőrségi segédtsztek.

A szavazás megkezdése előtt a közgyűlés megalakította a kijelölt bizottságot a következő tagokból: dr. Barabás Béla, Deutsch Bernát, dr. Mülek Lajos, Remetey F. Károly, Szalay Károly és dr. Steinhardt Mór.

A kadidáló-választmány visszavonult a jelölések megtételére, melynek eredményét a főispán a következőkben hirdette ki:

A bizottság a pályázók *kvalifikációját* vette a kijelölés alapjául s eszerint a jelölteket a következő sorrendben kadidálja: I. dr. Bedő Árpád, II. Moldován Ödön, III. Masztig Emil. A törvényhatóság tagjai mind a három nevet megéljenzték, s ennek lecsillapulása után a közgyűlés megalakította a szavazatszedő bizottságokat.

A városatyák, hogy rövidebb ideig tartson a választás, két bizottság előtt szavaztak. Az első bizottságnak, mely A—M-ig szedte a szavazatokat, elnöke volt Simay István, tagjai pedig Ábrai Lajos és Weisz Sándor, a második bizottság előtt pedig a polgármesteri szobában az N—Z kezdőbetűs városatyák szavaztak. Ennek a bizottságnak elnöke Kristyóry János, tagjai pedig Nesnera Aladár és Edvi-Ilés László voltak.

A rendőrhadnagyi állásra összesen 133 szavazatot adtak be. E szavazatok így oszoltak meg.

dr. Bedő Árpád	76.
Masztig Emil	38.
Moldován Ödön	19.

Ezek szerint a rendőrhadnagyi állásra hetvenhat szavazattal dr. Bedő Árpádot választották meg.

Az eredmény kihirdetése után a kadidáló bizottság elnöke nyomban közölte a törvényhatósággal a számtizti állásra megejtett jelöléseket. A bizottság itt is a képesítést és a városnál eltöltött szolgálati időt vette tekintetbe s ennek alapján így kadidált: 1. *Figus Albert*, 2. *Kosztka Mihály*, *Mikosevits Iván*, 4. *Vizer Aladár*, 5. *Grósz Samu*, 6. *Fóthi Nándor*.

A szavazás ezuttal is két bizottság előtt folyt s annak eredményét Simay István, a szavazatszedő-bizottság elnöke a következőkben hirdette ki:

<i>Figus Albert</i>	58
Kosztka Mihály	29
Mikosevits Iván	14
Grósz Samu	14
Fóthi Nándor	11
Vizer Aladár	8
Mikes Gábor	1

A számtizti állásra tehát ötvennyolc szavazattal *Figus Albert* segédtsiztet választották meg.

Igy összesen két segédtsizti állás maradt üresen egy számvevőségi és egy rendőrségi segédtsizti állás. Ezek közül azonban csak a számvevőségi segédtsizti állását töltötték be választás utján, a másikra a főispán nevezett ki a pályázók közül.

A számvevőségi segédtsizti állásra szintén szavaztak s a beadott 129 szavazat így oszlott meg:

<i>Mikosevits Iván</i>	57
Kosztka Mihály	36
Grósz Samu	34
Mikes Gábor	2

A választás eredményét hatalmasan megéljenzték a törvényhatóság tagjai s azután megkezdtek a szavazást a közigazgatási-bizottságban és a központi-választmányban megüresedett egy-egy hely betöltésére.

A két hely *Hász Sándor* elhunytával üresedett meg, kinek halála felett a mai közgyűlés részvételt fejezte ki.

A közigazgatási-bizottságba *Ottenberg Tivardart* választották be nagy többséggel. Dr. *Rosenberg Miksa* 37 szavazata ellenében *Ottenberg 74 szavazatot* kapott, míg *Blaskovits Antalra* 5 voks esett.

A központi-választmányba 93 szavazat közül 89-el *Varjassy Lajost* választották meg három évi időtartamra.

A választások befejezése után *Barabás Béla* indítványára a közgyűlést holnap, *csütörtökön* délután 4 órakor folytatják.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Március 15.** Az aradi *Székely Otthon* f. hó 15-én a Vas-szállodában március 15-iki ünnepélyt rendez a következő műsorral: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: *Benkő Gyula* az „Otthon“ elnöke. 2. Himnus. *Kovács Pál* karmester vezetése mellett énekli a *Sebessy Ferenc* dalköre. 3. „Talpra magyar!“ szavalja *Benkő Albert*. 4. Üdvözlét Magyarországnak, Papp W. oper. 407. vonós hangszeren előadják: *Berán Béla*, *Doka Miklós*, *Imbronovits Menyhért*, *Kadelburger Ede*, *Kohn Jakab*, *Kövesdi Alajos*, *Mayer Ede*, *Nikolics Sándor*, *Offner Gyula*, *Stöhr Mátyás*. 5. Emlék beszéd a március 15-iki eseményekről tartja: *Dr. Szilvásy László*. 6. „Kossuth nóták“. 7. Monológ előadja *Garay Ilonka* k. a. az aradi szintársulat tagja. 8. „Rákócy kesergője“ az Ocskay brigadérosból, klarinet szóló előadja: *Kohn Jakab*. 9. „Szózat, énekszám 10. Zárszó, tartja: *Kovács Pál* ur az „Otthon“ elnöke.

A magyar sakkmester győzelme.

(A montecarlói sakkturna vége.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 12.

Monte Carlóban hat hét óta a legizgalmasabb verseny folyik a világ leghíresebb és legkitünőbb sakkmeistere között. A nemzetközi jellegű sakkversenyen tudvalevőleg egy magyar mester, *Maróczy Géza* is részt vesz, aki az eddigi versenyeken elért diadalai után a világ legjobb sakkjátsoi közé sorozható.

Maróczynak legveszedelmesebb ellenfelei *Pillsbury* angol, és *Janovszki* orosz mesterek voltak.

Mint egy ma éjjel érkezett távirat hírül adja, *Maróczy*, a magyar mester a mai utolsó fordulón megnyerte az első díjat.

Tegnap *Maróczy Tarrasch* dr.-ral játszott és a párti remis-vel végződött. *Pillsbury* *Marshall*, *Janovszki* *Teichmann*al küzdött s úgy *Pillsbury*, mint *Janovszky* megverték ellenfeleiket.

Maróczy és *Tarrasch* dr. remis-pártija ma került eldöntés alá. A magyar mester ma ismét remis-t csinált *Parvasch*sal és úgy egy negyed egységgel *Pillsbury* és *Janovszky* elé, az első helyre került.

Pillsbury már minden játékosal befejezte összes fordulóit, ma már az eddigi 14¹/₂ egységen felül már nem mehetett. *Janovszkinek* pedig 14 egysége volt.

Maróczy ma reggel 14 és fél egységgel fogott bele a játékba s minthogy a mai remis-párti egy negyed egységet számít, *Maróczy 14 és háromnegyed egységgel megnyerte az 5000 frankos első díjat*.

A második díjat *Pillsbury*, a harmadikat *Janovszki* nyerte meg.

Maróczy különben evvel a győzelemmel szerezte meg az első olyan díjat, melyet nemzetközi versenyen nemzetközi zsüri ítelt meg.

HIREK.

Március 15.

— Meghívás. —

Arad polgárai az idén is megünneplik nemzeti ünnepünknök: 1848. március 15-ének évfordulóját.

Március hó 15-én délelőtt 10 órakor a városháza dísztermében nemzeti ünnepélyt rendezünk, melyre az összes köz és magánhivatalok tisztviselőit, az iskolák tanárait, tanítóit és tanulóifjuságát; valamennyi egyesület és társulat tagjait és Aradváros hazafias közönségét tisztelettel meghívjuk.

Aradon, 1902. március hó 12-én.

A nemzeti ünnepélyeket rendező-bizottság nevében: *Kovács Vince*, elnök.

Az ünnepély sorrendje.

Március 14-én,

Este 7 órakor az állami tanítóképző intézet ifjuságának közreműködésével, zenés tdkarodó.

Március 15-én.

Délelőtt 10 órakor.

1. *Institóris Kálmán* ur, Aradváros polgármestere megnyitja az ünnepélyt.
2. Hymnus, *Zoltai Mátyás* tanár ur vezetése mellett, énekli az állami tanítóképző intézet ifjusága.
3. *Március 15.* Költemény, írta *Szabolcska Mihály* ur, előadja *Palágyi Lajos* színművész ur
4. *Alkalmi dal*, énekli az állami tanítóképző intézet ifjusága.
5. *Hock János* országgyűlési képviselő ur méltatja a nap jelentőségét.

6. *Káldy Gyula* hymnusa, éneklé az állami tanítóképző intézet ifjúsága.

7. *Kovács Vincze* befejező szavai.

Kérem az 1848-as szegény honvédek érdekében.

A szabadság születése napján emlékezzünk meg a szükségben élő aradi 1848-as honvédekről.

Arad humánus érzésű polgáraihoz fordulunk kérő szavunkkal.

Legyenek szivesek néhány fillért adni, hogy a dicsőséges multnak közöttünk élő szegény részesei — legalább március 15-én — ne szenvedjenek szükségét.

Az adományokat a lapok szerkesztőségébe, vagy *Simay István* urhoz, mint az aradi 1848/49. honvédegyesület elnökéhez kérjük elküldeni.

A nemzeti ünnepélyeket rendező-bizottság.

Március hó 14-én este zenéstakaródót rendezünk.

Tisztelettel megkérjük Aradváros hazafias polgárait: legyenek szivesek március hó 14-én este házaikat fellebögözni és lakásaik ablakait ki-világítani.

Tudjuk, hogy Aradváros hazafias polgárai meghallgatják kérő szavunkat.

A nemzeti ünnepélyeket rendező-bizottság.

— **A temesvári király-látogatás elmarad.** Csaknem az egész hazai sajtót bejárta a hír, hogy ő Felsője a nyár vége felé lejön Temesvárra, hogy jelen legyen az új hadapródiskola felavatásánál. A fővárosi lapok tegnap azt is közölték, hogy a szombati kihallgatáson megjelent lovag *Schwitzer* Lajos tábornok, a VII. hadtest parancsnoka a király előtt és meghívta a Temesváron épülő kadétiskola fölavatásához. A király ez alkalommal nagyon érdeklődött Temesvár város fejlődése és viszonyai iránt és egyuttal megígérte, hogy a nyár vége felé végbemenő felavatási ünnepen személyesen fog megjelenni; miután az ideoi nagy hadgyakorlatok előreláthatólag Erdélyben lesznek, azoknak befejezése után fogja az uralkodó Temesvárt meglátogatni. Mint értesülünk, mindezen hírek teljesen légből kapott koholmányok, melyeknek semmi alapjuk sincsen. Egyáltalán nincs tervbe véve, hogy ő Felsője lejjön a hadapródiskola felavatásához és erről szó sem lehet, mert a felavatás alkalmával lelepszik ő Felsője szobrát. Az sem igaz, hogy *Schwitzer* lovag hadtestparancsnok szombaton a fővárosban kihallgatáson lett volna ő Felsőjénél. A hadtestparancsnok sem szombaton, sem a mult héten nem is volt Budapesten és így természetesen valótlán az is, mintha meghívta volna a királyt a hadapródiskola fölavatásához.

— **Miniszterek üdvözlése.** Selmechányáról táviratozzák: Selmech és Belsőbánya sz. kir. városok mai közgyűlése *Szell Kálmán* miniszterelnökhöz kitüntetés alkalmából és *Horánszky* Nándor kereskedelmi miniszterhez kinevezése alkalmából üdvözlő táviratot, *Hegedűs* Sándor volt kereskedelmi miniszterhez pedig távozás alkalmából búcsutáviratot intézett.

— **Horánszky Aradhoz.** *Horánszky* Nándor kereskedelmi miniszter ma leiratban tudatta Arad megye és város hatóságával, hogy a király kereskedelmi miniszterre nevezte ki. A leirat a következőképp hangzik:

O császári és apostoli királyi Felsője ez évi március hó 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával a miniszterelnök előterjesztése alapján engem kereskedelmi miniszterrel méltóztatott kinevezni. Midőn ezt a törvényhatósággal közölném és tudatnám, hogy a miniszterium vezetését a mai napon tényleg átvettem, felkérem egyszersmind a törvény-

hatóság közönségét, hogy tartsák a jelenlegi közgazdasági és kulturális viszonyok egészséges fejlesztése érdekében a törvényhatóságok kezdeményező, közreműködő és támogató tevékenységére van szükségem, engem a reámlévő fontos és közérdekű feladatok megvalósítására irányuló törekvésemben hatásköröm belől támogatni sziveskedjék. *Horánszky*.

— **Henrik herceg balesete.** Philadelphiából írják, hogy *Henrik* német herceget ottani tartózkodása alkalmával baleset érte. A német színházból visszatérve, a hereeg kocsijának lovai, a hurrá kiáltásoktól megvadultak s a kocsit elragadták. A megbokrosodott lovak végre egy oszlopnak mentek s ekkor az erős ütközés következtében a herceg kibukott a kocsiból. Szerencsére azonban semmi különösebb sérülést nem szenvedett. A baleset után a herceg gyalog ment lakására.

— **Püspökválasztás Temesvárott.** A temesvári gör. keleti szerb egyházi kongresszust és püspöki zsinatot jun. 8-ikára hívják egybe. A kongresszus számára az új választásokat április második felében fogják megejteni. A püspöki zsinaton az elhunyt *Popovits* Nikanor helyébe új temesvári püspököt fognak választani.

— **Zola — a harc után.** *Brandes* György, a világhírű esztétikus *Zola* Emilről a következőket írja: Zola többé már nem a harc embere, de ha hosszú idő múlva ismét viszontlátjuk, feltűnik, hogy mennyire megszépült. Termete már nem olyan telt, arca lelkesebb, mintha valami belső fény tenné áttetszővé. Beszédmódja szelidebb lett, egész mivolta már nem olyan éles. Bár nem látszik még öregnek, az ember mégis észreveszi, hogy azok a küzdelmek, a miket az utóbbi időben viselt, nyomot hagytak rajta. Világos, nyílt tekintetét megőrizte, de arra a keserű igazságra jutott, hogy az emberiség még igen hátra van. Zola élete hosszú ideig veszedelemben forgott, az igazságügyi palotában napokon át volt kénytelen rejtőzködni, várakozni, míg egy hátsó ajtón át kocsin elmenekülhetett. A dühöngő tömeg szét akarta tépni. Most már veszedelem nélkül járhat-kelhet, de a *Dreyfus-ügy anyagi romlását okozta*. Könyvei alig tizedrészét jövedelmezik annak, amit azelőtt keresett és egyetlen párisi ujság sem fogad el tőle regényt, úgy, hogy a financialiter egyre hanyatló *Aurora* című ujság számára kénytelen ingyen írni. Az, hogy egész Európa szép jellemét bámulta, nem kárpótolta őt azért a súlyos veszteséget, hogy honfitársai kegyét elvesztette.

— **Hírvatar Berlinben.** Mint egy berlini távirat jelenti, tegnap dél óta ott oly erősen havazik, hogy az utcai közlekedés majdnem teljesen s ünetel. Kocsikkal egyáltalában nem lehet közlekedni, a szánok pedig csak nagy erőfeszítéssel haladnak tovább.

— **A király várószobájában.** Ha valakinek széles Magyarországon valami ügyes-bajos dolga akad, amit egy fórum sem tud eligazítani, az első, akire gondol, a király; Soka terveztek már, hogy elmennek Budavarába, de még kevesen jutottak el, mert sem idő, sem alkalom sincsen rá. A király várószobájára tehát sokan lehetnek kíváncsiak. Ott ülnek aggódó szívvel a várakozók és mormolják magukban a mondókát, amit a király előtt el fognak mondani. Izgatottak mind az emberek és hánytorgatják magukban, nem fog-e kudarcot vallani kihallgatásuk. Az ajtó előtt, mely a király szobájába visz, két magyar gárdista áll őrt állandóan. Valahányszor az ajtó nyílik, e kíváncsiak bepillantanak, de nem látnak sokat, mert spanyol fal takarja el a fogadóterem belsejét. Az ajtótól jobbra egy asztal előtt a szolgálattevő kamarás ül, aki megállapíthatja, hogy a jelenlevők milyen sorrendben kerüljenek a király elé. A sort a rangliszta állapítja meg. Először az érsekek, aztán a titkos tanácsosok, a kamarások, méltóságok, magnasok, képviselők következnek és végül a magánemberek. A sorrendet már az előző napon elkészítették, mert a kihallgatásra már napokkal előbb kell jelentkezni. — A kamarás asztala előtt állandóan három ember várja a sorát, hogy azonnal kéznél legyen, amikor a király szárnysegéde érte jön. A király elé ugyanis a szárnysegéd vezeti a várakozót, bejelenti a királynak és visszavonul. A király alattvalóit az ajtó közelében fogadja egy asztalka előtt. Jóságos mosollyal tekint az érkezőkre, akik közül a legtöbben szinte elvesztik a szavukat, amint be lépnek és csak valamit motyognak. A király igyekszik a beszédben a segítségükre lenni, átveszi kérényüket. Néhány percig vannak benn a teremben, mert a király könnyed fejbólintással int nekik. Az ajtó nyílik, a szárnysegéd megjelenik, a kihallgatásnak vége.

— **Halálozás.** *Amigó* Josué életének 77-ik évében meghalt. Temetése holnap, folyó hó 18-án lesz.

— **Megfagyott márciusban.** A biharmegyei Nagyabajomból írja tudósítónk: ott egy ember tegnap éjszaka az országút szélén megfagyott. *Fekete* Lajosnak hívják a szerencsétlent, hosszupályi-i gazdaember, aki a nagyabajomi vásáron előbb jól bepálírozott, mielőtt alkonyat táján hazafelé ballagott. Utközben még több országúti kocsmába betért pálírozni. Már majd elérte Hosszupályit, amikor a lába felmondta a szolgálatot s egy utszéli barázdába feküdt, ahol elnyomta az állom. Reggel halva találták a szerencsétlent. Az orvos konstatálta, hogy az éjszaka megfagyott.

— **Horánszky miniszter a vidéki iparkamarákhoz.** *Horánszky* Nándortól, az új kereskedelmi minisztertől most érkezett meg a vidéki kereskedelmi és iparkamarákhoz az értesítés arról, hogy átvette az ügyek vezetését. Midőn a kereskedelemügyi tárca vezetését átvéném, — írja *Horánszky* miniszter a kamarához intézett leiratában — teljes tudatában vagyok annak, hogy az általános gazdasági pangásnak hazánkban is visszatükröződő jelenségei a kereskedelemügyi tárca vezetőjének bármily mélyebbreható akcióját tetemesen megnehezítik s így annál fokozottabban van utalva arra, hogy a közgazdasági testületek, köztük első sorban a kamarák önkéntes, buzgó, sőt önfeláldozó támogatásukkal tegyék lehetővé a kormányzat céljainak keresztülvitelét. Méltán reményelem tehát, hogy a kamara hazánk ipari és kereskedelmi érdekei egészséges, párhuzamos és összhangzatos fejlesztésének munkájában hathatósan segítségemre lesz, mint ahogyan a magam részéről biztosíthatom a kamarát, hogy a közgazdasági érdekek bennem mindenkor gondos megfigyelőre és készséges támogatóra fognak találni.

— **A pécskai járásbírószobájának kibővítése.** A pécskai járásbírószobájának két szobával való kibővítésére a mai napon árlejtést hirdetett *Ottobay* Károly, az aradi törvényszék elnöke. A kibővítésre összesen 11.242 korona van előirányozva. Az ajánlat fölött a tárgyalást április hó 21-én tartják meg a törvényszék másodemeleti tanácstermében.

— **A magyarfaló Lueger.** A bécsi reichsrath mai ülésén *Lueger* bécsi polgármester hosszabb beszédet mondott, melyben védelmezte Bécs város sokat támadott közigazgatását és ennek kapcsán kikelt Magyarországra ellen, ahol — ugymond — zsidómagyarok uralkodnak, kik kátyuba juttatták az országot. Azután a szocialistákat támadta. Reményli, ugymond, hogy Bécsvárosa nemsokára fel fog támadni a szocialisták ellen.

— **Bolond história.** Chalet franciaországi városkában történt az alanti tragikomikus eset. A városból egy *Legrand* nevű embert kellett volna az angersi örültek házába szállítani. Az örültek azonban épp normális napja volt s az ápolók nem bírtak vele. Végre cselhez folyamodtak s leittatták *Legrand* ot. Az ivás közben azonban az ápolók is berugtak s tökrészezen érkeztek a tébolydához. Az igazgató nem tudta, hogy a három részeg közül melyik a bolond s ezért táviratilag kérdezősködött ez irányban a chaleti polgármestertől. A polgármester azt

felelte „C'est Legrand“ (Legrand az). A távirás azonban a következőképpen adta le „C'est le grand“ (A legnagyobbik.) Az igazgató erre a három közül a legnagyobbikat zárkába tette, aki történetesen az egyik ápoló volt. Mikor reggel az ápoló kijózanodott természetesen tiltakozott a fogság ellen, majd dühöngeni kezdett, mert nem hittek szavainak. Végre is kényszerzubbonyt húztak rá. A tulajdonképeni bolond pedig szépen hazautazott s odahaza elment az ápoló feleségéhez, s így szólt hozzá:

— Igazán nem is tudtam, hogy a férje megbolondult, de éppen most jövök a tébolydából s ott láttam szegényt.

Természetesen másnap, mikor a dolognak híre futott, siettek a kellemetlen helyzetbe jutott ápolót kiszabadítani.

— **Römes jelenet egy oroszlanoketrecben.** Pár év előtt az aradi városligetben sok nézője volt Miss Margueritnek, a híres oroszlan-szelidítőnek, ki hét darab oroszlanjával produkálta magát. A miszt tegnap Grácban komoly veszedelm fenyegette. Az előadás közepén, midőn éppen a ketrecben időzött, az összes gázlámpák hirtelen kialudtak, mire az állatok hatalmas üvöltésben törtek ki. Miss Marguerit nem vesztette el lélekjelenlétét s egy ugrással kiszabadította magát a ketrecből. Az előadást azonban be kellett szüntetni, miután az oroszlanok fel voltak izgatva s az idomítójuknak nem engedelmessétek.

— **Letartóztatott óvadéksikkasztó.** Még a nyáron történt, hogy Homanovszky Hugó és Menczer Henrik budapesti ügyvédek ellen Szabó János kőműves, Hedlinger János kovácssegéd, Máttyás Márton bolti szolga, Anderka János asztalos, Petrics Károly gyáros és Schusztér Géza cipész feljelentést tettek, hogy óvadékjukat Mária utca 17. szám alatti ügynöki irodájukban elsikkasztották, mintegy 2-3000 korona erejéig. A rendőrség Homanovszkyt nyomban letartóztatta, de Menczer még idejében kereket oldott. Menczer most visszatért a fővárosba, azt gondolva, hogy tiszta a levegő. Azonban megjárta, mert a rendőrség tegnap kinyomozta és letartóztatta.

— **Megmárt gyermek.** Vasoján egy veszett eb két kis gyermeket megmárt az utcán. A gyermekeket felszállították a budapesti Pasteur-intézetbe.

— **Betörő cseléd.** Buttyinból jelenti tudósítónk, hogy ott Griéd Katalin ujszentannai illetőségű cselédleány Lakatos Antal postamester lakásába betört s 164 koronát ellopt. A csendőrségnek sikerült a betörő leányt a vasutnál letartóztatni, amikor éppen fel akart ülni a Gurahonc felé induló vonatra.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az Arad csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága a tegnapi nap folyamán 100 korona összeget juttatott a „Fehér Kereszt“ leléncház-egyesület elnökségéhez az egyesület nemes céljaira, melyért hála köszönetet mond ez uton is az egyesület elnöksége.

— **Nem csalódik,** aki cipőjét, (kézi gyártmányt!) Porter Vilmos Nagy-Aruházában a Szabadságtéren szerzi be. Ami cipőt Porter Vilmos vevőinek ad, az elsőrangú anyagból készül, formájára nézve elegáns, alakja tartósan megmarad. A választék igen dúsz és kapható cipő minden árban. Vidéki megrendelések különös gonddal teljesíttetnek. Minden vásárlásról fénykép-bon lesz kiállítás.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Tragédiák a fővárosban.

(Négy öngyilkosság.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 12.

Olcsó az emberélet nagyon. Alig mulik el nap, hogy egy-két embertársunk ne vesse el maga az életét. Sokan járnak-kelnek itt közöttünk kishitűek, akik visszariadnak az első akadálytól, az első nehézségtől, amit a mostoha sors eléjük gördít. Nem akarnak, vagy azt hi-

szik, hogy nem tudnak megküzdeni a nehézségekkel és a halálban keresnek menekülést.

Ma ismét négyen követtek el öngyilkosságot.

Reggel 8 óra felé a Gyár-utcába hívták a mentőket. Ott a 48-as számú házba néhány perccel 8 óra előtt jól öltözött, középkorúnak látszó uri ember tért be. Idegesen körülnézett a kapu alatt, majd megtekintette a tágas nagy udvart, ahol kivüle nem volt senki. Innen ismét visszalért a lépcsőházba. Gyorsan, szinte futva fölment a negyedik emeletre. Végig szaladt a folyosón s hirtelen átvette magát a vasorkláton, leugrott a földszintre. A tompa zuhanás hallatára a lakók kinéztek az udvarra. Az életunt vére ekkorra már pirosra füstölte az udvar gránitkockáit. Ő maga egyet-kettőt sóhajtott még, de csakhamar elpihent örökre. A mentők már csak a beállott halált konstatálhatták. Nem sokkal utóbb kiment a helyszínére a hatodik kerületi rendőrkapitányság egyik tisztviselője, aki jegyzőkönyvet vett föl az esetről. Megvizsgálta az öngyilkossá lett férfi ruháit s a zsebekben Beck Gyula vasuti hivatalnok nevére szóló névjegyeket talált. Beck Gyula legutóbb a Zsigmond-utca 10. számú házban lakott. Tetemét beszállították az üllői-uti bonctani intézetbe.

Csejtey Károly 26 éves munkás évek óta lakik a fővárosban. Dolgos, szorgalmas embernek ismerték mindentel, a hol megfordult. Hogy megcsappant a munkája, a különben józan ember ivásnak adta magát s fokról-fokra sülyedt. Legutóbb már lopott is. A károsult panaszára a rendőrök le akarták tartóztatni s keresésére indultak. Ma éjjel rátaláltak a Füzér-utca 52. számú vendéglőben, a hol csendesen iddógált. Az egyik polgári rendőr tüstént felismerte s rákiáltott:

— Csejtey, magáért jöttem. Kövessen a kapitányságra!

A legény összereszt, kiitta a borát s felelt:

— Jól van, megyek. De hadd fizessem ki előbb a boromat.

Ezzel belenyúlt a zsebébe, mintha a pénzt keresné, majd azonban kirántotta hatlövetű revolverét s a körülötte állók rémületére föbelőtte magát. Az elfogatására kiküldött rendőrök kiszóltatták hozzá a mentőket, a kik bekötözték sebeit és beszállították a Szent István-kórházba. Állapota életveszélyes.

Éjfél után ismét megszólalt a mentők telefonja. A Rózsa-utcai rendőr jelentette, hogy a Rózsa- és Amazon-utca sarkán öngyilkos kísérletet követett el egy férfi. Az életunt Braun cdon 30 éves ügynök. Fegyverneken született, de már régen a fővárosban él nagyszámú családjával a Csömöri-ut 113. számú házban. Braun még este tíz óra felé betért a Rózsa-utca egyik vendéglőjébe.

Éjfélig szólanul ült asztala mellett, de alig kongatta el a közeli plébánia harangja a tizenkettőt, Braun előrántotta pisztolyát és mellbelőtte magát. A mentők bevitték a Rókus-kórházba, a hol a sebészeti osztályon ápolják. Utközben odaszólt a mentőknek:

— Sok szerencsétlenség ért s most a családommal is haragban vagyok!

Ezért akart meghalni.

A negyedik öngyilkos kísérlet színtere a Rökk Szilárd-utcai gyógyszertár. A patika laboránsának, Németh Józsefnek felesége még az este összekülönbözött az urával. Az asszony a haragot annyira a szívére vette, hogy ma délelőtt, a mikor rövid időre magára maradt, a gyógyszertárban talált mérges folyadékkal megmérgezte magát. A 36 éves nő állapota igen súlyos. A Rókus-kórházban ápolják.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Egy pezsgőgyáros pöre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, március 12.

Kerek tíz esztendeje, hogy Francois Lajos pezsgőgyáros kétezeröttszáz forintért egy szőlőterületet vett Budafokon. Ebből a vételéből hosszú pörösködés támadt úgy polgári, mint büntető uton. A szőlőnek egy 87 éves aggasztán, Schmidt Jakab egykori koronauradalmi örök volt a tulajdonosa s abból keletkezett a viszály, hogy 700 koronát, melyhez az öreg ember szolgálatadójának, a királynak kegyelméből jutott, a vagyonos gyáros öröknek erejével magának reklamálta.

Az eladáskor Francois bírót letétbe helyezte a vételárát, mivel az ingatlanra szőlődezsma-váltás címén 1400 korona volt betáblázva a király javára. Schmidt 1896-ban folyamodott a királyhoz s hivatkozva arra, hogy harminc éven át hűségesen szolgált az uradalmat, a bekebelezett teher elengedését kérte. Ezt el is érte Schmidt, de Francois-tól csak a pénz felét kaphatta meg. Francois szerint ugyanis megállapodtak volna abban, hogy az összeg fele övé lesz, ha az elengedést kieszközölni sikerül.

Schmidtet bántotta, hogy vele osztozkodják a vagyonos gyáros abban, mihez ő kegyelemképpen jutott és bepörölte Francois-t. Am a pör során ennek könyvelője, Márton Gyula mint tanu bizonyította, hogy az elengedett summa megfelezésében állapodtak meg 1896. szeptemberében. A bíróság rögtön látta a vallomás valótlanságát, mert Schmidt már 1896. márciusában adta be kegyelmi kérvényét. Erre Márton helyesbítette vallomását akként, hogy tévedett. A megállapodás egy évvel előbb jött létre. Így aztán Mártont és Francois-t megeskették, de így is a törvényszék, majd a tábla is Schmidtet nyilvánította pernyertesnek és Francois csak a Kurián nyerte meg a pört.

Ezután különös dolog történt. Márton Gyula könyvelő, a ki pedig máig is Francois hivatalnok, elment Hell János budafoki plébánoshoz, Varga József vízvezetési igazgatóhoz és másokhoz azzal, hogy bántja a lelkiismeretét valami, mert biz ő annak idején valótlán vallomást tett a főnöke érdekében. E beismerés alapján aztán Schmidt följelentést tett Francois ellen hamis tanúzásra való felbujtás, Francois-né ellen hamis eskü és Márton könyvelő ellen hamis tanúzás miatt. Az ügyben Drill bíró vizsgálatot rendelt el s azt, miután Francois felfolyamodását elutasították, végig is vezették.

A vizsgálat befejeztével a panasz a budapesti törvényszék vádtanácsa elé került, a mely, tekintettel arra, hogy „a meglevő gyanuok nem eléggé nyomatékosak“ nak bizonyultak, az eljárást megszüntette a bünpörben. A följelentő megfelebbezte a határozatot.

§ **A báró kisasszonyok panasza.** Báró Majthényi Paula és báró Majthényi Natália nemrégiben eladták libold-darsici község bányájukat Simon Eliz nevű pénzközvetítőnek. Az adás-vételi jogügyletből csakhamar bünpör keletkezett, amennyiben a bárókisasszonyok megtudták, hogy Simon Eliz korán sincsen abban a helyzetben, hogy egy köszénbányát vehessen, mivel még a honapos szobája árát is csak nagy nehezen tudta kifizetni. Akkor a bárókisasszonyok család büntette miatt megtették Simon Eliz ellen a feljelentést, a budapesti rendőrség megidézte úgy a panaszosokat, mint Simon Elizt. A főkapitánysági épület keskeny folyosóján találkozott Simon Eliz feljelentőivel s ez alkalommal mélyen sértő szavakkal illette őket. A két báró kisasszony panaszt emelt ezért ellene becsültsérsétségeért. A tárgyaláson beigazolást nyert, hogy Simon Eliz csakugyan használta az inkriminált kifejezést, mire a tárgyaló bíró dr. Zollner Béla ügyvéd védbeszéde után 80 korona pénzbüntetésre ítélte Simon Elizt. Egyben pedig megszüntette a további eljárást a becsültsérsétsétsége címén Simon Eliz által emelt viszonvádra nézve a panaszos bárókisasszonyok ellen. Az ítélet ellen Simon Eliz felebbezést jelentett be.

NAPIREND.

Március 13. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Niczefer. — Protestáns naptár: Roderig. — Görög-keleti naptár (február 28.): Vazul. — A nap két 6 óra 2 perckor, nyugszik 5 óra 44 perckor. — A hold két 7 óra 33 perckor, nyugszik 10 óra 8 perckor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, hűvös, éjjeli fagy, elvélve esapadék.

Könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereky-múzeum helyisége melletti ülésterem.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Fizetéseketelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseketelenségekről tesz jelentést: Szakács János, Szék Udvarhely. — Sebők Mihály, Szeged. — Már or Gábor, Veszprém. — Schell Pál, Új-Árad. — Beck Zsigmond, Szabadka. — Seelinger Ede, Boros-Jenő. — Strüzer Mátyás, Bécs.

Szeszüzlet.

Március 12.

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Szárazított mosték: 12 $\frac{90}{100}$ —13 $\frac{100}{100}$ korona mmársánként.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.

Budapest, március 12.

Déltőzsde. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngye. Bányai iránzat mellett néhány ezer métermázsa került forgalomba, 2 $\frac{1}{2}$ —5 fillérig olcsóbb áron. Egyéb gabonának bányadtak. Időjárás hideg.

Zárhat 12 órakor:

Buza áprilisra	9.28—9.29
Buza májusra	9.30—9.31
Buza októberre	8.22—8.23
Rozs áprilisra	7.52—7.53
Rozs októberre	6.82—6.84
Zab áprilisra	7.54—7.55
Zab októberre	6.12—6.14
Tengeri májusra	5.21—5.22
Tengeri júliusra	5.34—5.36
Repce augusztusra	12.35—12.45

Zárhat 5 órakor:

Buza áprilisra	9.33—9.34
Buza májusra	9.34—9.35
Buza októberre	8.24—8.25
Rozs áprilisra	7.55—7.56
Rozs októberre	6.12—6.14
Zab áprilisra	7.60—7.61
Zab októberre	6.12—6.14
Tengeri májusra	5.23—5.24
Tengeri júliusra	5.34—5.36
Repce augusztusra	12.40—12.50

Zárhat 5 órakor:

	korona
Osztrák hitelrészvény	898.75
Magyar hitelrészvény	720.—
Leszámitolóbank részvény	449.—
Rima-Murányi vasmű részvény	508.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	681.50
Közuti vasut	655.—
Városi villamos vasut részvény	320.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, március 12.

Magyar aranyáradek 4%	120.20
Magyar koronáradek 4%	97.65
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	120.—
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	100.90
Magyar keleti vasut	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	97.25
Magyar italmegváltási kötvény	101.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyerevényorszjeggy kölcsön	197.—
Tiszszabályozási és szegedi kölcsön	180.—
Osztrák papíráradek	101.50
Osztrák áradek ezüst	101.35
Osztrák áradek arany	121.—
Koronáradek	98.90
1860-iki államsorsjegyek	155.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1630.—
Magyar hitelbankrészvény	720.—
Osztrák hitelbankrészvény	699.—
Osztrák-magyar államvasut	680.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.08
Német birodalmi marka	117.22
London	240.15
Paris	95.52

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

Március 12.

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban — fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban 100—2 fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 108—7 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 102—4 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 100—2 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli sulyban 102—4 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 98—99 fillérig, könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 96—98 fillérig.

Sertésleltétel. Március 9. napján volt készlet 32,546 darab, március 10. napján fölhajtatott 356 darab, március 10. napján elszállított 384 darab, március hó 11. napján maradt készlet 32,518 darab. Üzlet: Változatlan.

CSARNOK.

Relike.

Irtá: Palotás Faustina.

[1]

A kikiáltott leány-szépségnek is meg van a maga hátránya, bántó kellemetlensége.

Relike kisasszony, a székteleki postamesterek szépséges leánya nagyon is érezte ezen igazság sulyát. Tagadhatlan azonban, hogy szép segének a hire úgy elterjedt a messze tájra is, mint ahogy például a tavaszi szellő szétszórja a rét minden illatát.

Bizonyosság erre, hogy midőn a szomszédos helyőrség csapatai menetgyakorlatot végezve Székteleken nagy pihenőt tartottak: a tisztikar vékonyabb és vastagabb tagjai változatos csoportokban vonultak fel a szerény postamesteri lakás előtt. Sőt a zenekar is foglalt állást s fujta a szebbnél-szebb darabokat, de nem a község intelligenciájának, hanem — tagadhatatlanul, a szép leány tiszteletére.

Ez a „tagadhatatlan“ megjegyzés Borota nagyságától, az uradalmi nagybíró feleségétől eredt, ki Zenobia leányával mehev, kimért magatartással ott sétált, ahol hite szerint a legtöbben látják.

Az átvonuló ezred adjutánsa, Kereki főhadnagy a postamesterrel egyik uradalmi körvadászaton ismerkedvén meg, bekopogtatott a családhoz, hol nem váiami tüntető szivességgel fogadták.

Relike m stohája (második asszony a háznál) őszintén bevallotta, hogy nem szereti a katonákat, noha ő is kincstári dáma, az apja husz évig volt puskaműves a bácskai ezredben.

— Kérem szívesen: a katonának csupa vándorlás az élete. Szörnyűség csak rá gondolni, hogy elhagyja örökre a temetőt, melyben talán szülei nyugosznak. Aztán elviszik a csatába, ellövik a fejét, meg a lábát, pedig ezek nélkül aligha ember az ember.

Hát erre a borzasztó sejtélemre más érzékeny szívű szép leányt bizonyára elfogott volna a szánalom, a kétségbeesés. Relike azonban ki a háboru rémségeiről halvány sejtélemmel sem bír, kellő bizalmat előlegezett a nyalka adjutánsnak.

Mire a karmester a székteleki korszakot alkotó térzene derekára ért, Relike, meg a katonatiszt együtt hajlongtak ki a postamesteri lakás muskátli ablakán s olyan bizalmasan verték a taktust a katonamuzsikához, mintha legalább is egy sereg szupét végig táncoltak volna.

Az ezred elvonult. Az adjutáns bucsuzásul nagyobb buzgalommal, mint sikerrel táncoltatta paripáját a néptelenné vált templom-téren. Kévébé mult, hogy le nem taposta a természetes Borotánét, aki korától nem várt fürgeséggel iparkodott Zebikével a merész lovas elől a tulso sorra átsuhanni.

Nagyon megijedt; ő egyet, Zebike pedig kettőt sikított, mire a főhadnagy zavarodva fékezte meg táltosát, hogy az akaratlan ijesztésért bocsánatot kérjen.

— Meglásd, — mondta leányának hazamenet, — ez a fess katona talál rá módot, alkalmat, hogy felkeressen bennünket. Sőt a nézésével elárulta, tudja, hogy kaució leány vagy.

Relike nagynénje, a régi jó néni áldott fajtájából, nehéz fejcsóválással beszélt másnap aggodalmairól.

— Vigyázz, mert a tegnapi kintüntetésért keservesen megszenvedsz. Asszonyok, leányok rémületesen fel vannak zudulva ellened. Félek,

hogy belegázolnak jó hiedbe. Pedig a leány-nak ez a főkéssége. Mindent vesztett, ha ezt, elvesztelte.

Relike szelid hangon szakította a néni-két-félbe.

— Akinek nincs egyéb dolga, hát csacsog, beszél. Pattant fel az önértet tiszta, nemes hangján.

Kicsinyes dolog az ilyen, mely öntudatát sem érintheti. Fiatal kora dacára (nem több tizenhét évesnél) többször járt göröngyön, mint pázsitos uton.

Ifju lelkében felcsillant a verőfény: a jelen derűje, a jövő mosolygó képe; az ártatlan évek ábrándos titka, homályos és mégis édes sejtelme. De nem volt senki, akit az ő fejlődő, fesiő világának részesevé tehetett volna. Anya nélkül nevelkedett, s ezzel minden meg van mondva.

Egy napon nemsokára az emlékezetes katonai átvonulás után, midőn Relike, szokása szerint a postahivatalban segédkezett, a községi jegyző, (bizonytalan járásu, vézna emberke) nézett be néhány barátságos szóra.

Barátságos szóra? Fulánk volt minden szó s annak minden betűje.

— Már én sem állhatom meg azt az istentelenséget, amit mostohája véghez visz. Gonosz kézzel hogy pocskolja a kisasszony vagyonát! Boldogult édes anyjától házat, szőlőt, szántóföldet jussolt, beteges apja volna a gyámja, de a mostoha hordja a kalapot. Mire férjhez megy úgy elherdálja ezt a szép kis vagyont, hogy ököllel törli a szemét utána. Igazat mondtam-e Sámson?

A jegyző ur tanubizonyosága éppen ekkor lépett be a hivatalba. Küldönc a postamester szolgálatában, Sámsonnak hívják; teljesen rá-szolgált erre a bibliai névre. Valódi ősalak! A fejet, a vállat, karokat, az óriási termet minden részét mintha a természet őseréje hozta volna létre.

(Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1901. évi október hó 1-16-ai.)

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 3.56	Személyvonat d. u. 3.55
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 8.50
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsinig délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.30	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.23	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.20	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvoat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.55
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.12	Személyvonat reggel 8.38
Személyvonat d. u. 4.09	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Borosbesről szv. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Borosbesig sz. du. 5.20	Személyvonat este 8.58

Városi színház.

Bérletszünet.

Páratlan.

Csütörtökön, 1902. évi március hó 13-án:

A postásfiú.

Operette 5 képből. Szövegét írták: James T. Tanner és Alfred Murray. Fordították: Salgó Ernő és Mérei (Mörki) Adolf. Zenéjét szerzették: Ivan Caryll és Lionel Monckton.

SZEMÉLYEK:

Hooker pasa	Fenyéri Mór.	Punchestown	Kalocsa R.
Cosmos bey	Giréth K.	Bang Tommy	Rubos A.
Clive Radnor	Nemes S.	Naylor	Szabó László.
Pott kapitány	Szabó Lajos.	Mistress Bang	Felhő Rózsa.
De Fleury gróf	Palágyi L.	Daisy Dapple	Vidor Laura.
Stockfisch	Réti István.	Gascoigne	Boda Ferenc.
Tudor Pyke	László Gy.	Róza	Komlóy I.
Nóra	Haidt Margit.	Dragoman	Bánáthy E.

Kezdete este 7 órakor.

NYILTTÉR.*

!!Végre valahára!!

187 16

FOG-PASTA,

mely a fogak ápolása körül támasztott minden igényeket a legnagyobb mérvben kielégít.
Így kiáltottak föl mindazok, kik a legújabbban forgalomba hozott

DENTOLIN

fogpasztánkat megkísérlették.

Egy tégely ára . . . 1 korona.
Egy darab ára . . . 60 fillér.

5% a magyar tanítónők „Otthona” javára.

VOJTEK és WEISZ

drogueria és parfümeria nagykereskedése

ARADON.

ARADI ZENE-CONSERVATORIUM

Igazgatóság:

Unger Mór, Müttermüller József, Sperber Frigyes
1902. pénteken, márczius 14-én tartandó

házi estélyének

műsora:

1. Ábrányi „Magyar Dal”
czimbalom . . . . . Olár Cornél
2. Löw. „Idille” zongorán
Joánovitsch Erzsi
3. Rode. „Hangverseny”
heg. . . . . Varga István
4. Keller. „Ouverture”
zong. 4 kézre . . . . . Vertán Sarolta és
Boriska
5. Petri. „Variations” heg.
Millig Giza
6. a) Rubinstein. „Melo-
die” zong. . . . . Klein Lili
b) Mendelssohn Lan-
ge „Ábránd” zong. . . . . Vertán Bori-ka
7. Rieding. „Gavotta” heg.
Sámson Andor
8. Meyerbeer. „Cavatina”
énekli . . . . . Schwarcz Éva
9. Liszt „Magyar Rabso-
dia” zongora . . . . . Strifler Erzsi
10. Hubaj „Csárda Jele-
net” heg. . . . . Koppich Sándor
11. Schubert „Vonós négyes” d-moll.

Előadják: Unger Mór, Sperber Frigyes, Mütter-
müller József tanárok, Robitschek Samu
ur közreműködésével.

Kezdeté este pontban 8 órakor. Belépti-díj nincs.

Seabury & Johnson-féle

Benson-Tapasza

a leghatásosabb szer

Köszvény, csúz, derékfájás.

csipőfájás, hátbaj,

mellbaj, köhögés,

minden meghűlés ellen.

Óvakodjunk csekélyebb értékű utánzatoktól!

Louis Ritz & Co., Hamburg.

Aradon kapható: Földes Kelemen, Hajós
Árpád gyógyszer-tára az „Isteni Gondvisé-
lés”-hez és Rozsnyay Mátyás gyógyszer-
tárában Szabadság-tér.

1804

Van szerencsénk a n. érdemű közönség tudomására hozni, hogy
képviselőtünket

NEUBAUER MANÓ urra

ruháztuk át.

Tisztelettel

Magyar asphalt részvénytársaság.

Kapcsolatban fenti hirdetésre, van szerencsém a n. é. közönség
tudomására hozni, hogy **nedves lakások, pinczehelyiségek**
stb. gyökeres **szárazzá tételét** jótállás és legolcsóbb árak mel-
lett elvállalom, ugyszintén **járdák, kocsiutak, kapubejár-
atok burkolását természetesen aszfalttal**, valamint **mag-
tárak aszfaltozását** oly módon, hogy azok teljesen **féreg-
mentesek**. Elvállalom továbbá minden a **czement, beton** és
a **kövezési** szakmába vág munkálatok kivételét.

Tisztelettel

Neubauer Manó

vállalkozó és a magyar asphalt részv. társ. képviselője

Arad, Fábrián-utca 6/a. szám. — Telefon szám 411.

Rozsnyay-féle

chinin czukorka, chinin csokoládé

pályakoszoruzott készítmény.

gyermekeknek láz, hideglelés, váltóláz ellen kitűnő siker-
rel alkalmazható. **Nem keserű!** Csak akkor valódi,
ha a csomagoló papiroson Rozsnyay Mátyás névalírása
olvasható.

Fenyő illat.

Különösen alkalmas a
szoba levegőjének felfris-
sítésére és tisztítására.

Egy üveg 1 kor. 50 fillér.

Hasis-Colloidium.

Kitűnő, minden mászert
felülmuló hatású tyukszem
és bőrkeményedés ellen.

Egy üveg ára 70 fillér.

Kitűnő minőségű likőr eszenciák, melynek
segélyével pár perc alatt zamatos, finom
likőrt készíthetünk.

Barack	Cacao blanc	Cseresznye	Császárkörte
Anizette	Chartreuse	Marasquino	Vanillia
Benedictine	Curacao	Kávé	Zeller

Egy üveg ára 1 korona.

Kapható:

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszer-tárában

Aradon, Szabadság-tér.

Pöstyén, Lukács és Herkules-fürdő

helyett jó sikerrel használta több mint 1000 beteg
rheuma, csúz, köszvény és idegzsába ellen

a villamfényfürdőket

Dr. HECHT

gyógyintézetében

Aradon, Zrinyi-utca 3. sz.

Telefon 270.

400

Feltűnést keltő nyilatkozat!

Kedves Hajós ur!

Ma, midőn oly sok ismeretes tyukszemirtő szer daczára, legtöb-
birhatatlannak tartják a tyukszemet, már nem is igen ajánlanak nyugodt lé-
lekkel tyukszemirtő szert, hacsak nem ismerik az „ANAGALLINT”, a
mit egy szerencsés pillanatban ön talált fel, kedves Hajós ur.

E bámulatos szernek köszönhetem, hogy sok másfajta drága szerek si-
kertelen használata után, a 8—10 éves tyukszemektől teljesen megszabadultam.

A tyukszemirtő szerek helyett most már örömmel ragadom meg a tollat,
hogy gratuláljak figyelmet érdemlő találmányához és köszönetemet fejezem
ki önnek, hogy megszabadított a győtrő tyukszemektől.

Arad, 1901. év november hó 7-én.

Tisztelője

Ritt Gyula.

Tyukszem, szemölcs és bárminemű bőrkeményedést bámulatos rövid idő alatt
elpusztít a

Hajós-féle ANAGALLIN. Ára 35 kr.

Fagybalzsam,

kipróbált kitűnő szer fagyás, valamint a fagyás által okozott kellemetlen bőr-
viszkedés ellen. Két, három nap alatt legbiztosabban gyógyít s minden fagyási
büttyköt sikeresen eltávolít. Egy üveg teljesen elegendő. Ára 35 krajczár.

Kaphatók egyedül a feltaláló és készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratoriuma

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Apró hirdetések.

Minden kihirdetés beiktatása leg-
alább egy koronába kerül és 20 szó
lehet, minden további szó 4 fillérbe,
vastagabb betűkből 8 fillérbe kerül. A
kis hirdetések előre fizetendők. Ér-

tesztéseket a kiadóhivatal ad; leve-
lbeni kérdésekhez a válasza való tá-
lyag mellékiendő. Telefon értesítéssel
nem ad a kiadóhivatal.

Egy nagy boros pincze

nagy hordókkal ellátva, bérbe ve-
hető Perényi utca 2. számú, Ká-
szonyi-féle házban. 439

Távbeszélő 369.

Gróf KÖNIGSEGG LAJOS

a magyar kir. Államvasutak gépgyára-
nak arad-csanádi kizárólagos képviselője
Aradon, Vörösmarty-utca 1. sz.

Kivánatra küld 1580

árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Állást nyernek.

Az Országos Pályázati Közlöny ut-
ján, mely az országban betöltendő
összes állásokat közli, állást nyer-
nek: ipari és kereskedelmi, mező-
és erdőgazdasági és műszaki tiszt-
viselők, községi jegyzők és jegyző-
írnokok, nőtisztviselők, kereske-
delmi alkalmazottak és gyakorno-
k. Előfizetési ára 1/4 évre 4 ko-
rona. Műtatványszámokat 30 fillér
beküldése ellenében küld a kiadó-
hivatal Budapest, Rökk Szilárd-
utca 27. Álláskeresési beiktatás
nál minden szóért 2 fillér, vasta-
gabb betűvel 4 fillér, nyitlárban
pedig minden szóért 6 fillér fize-
endő, mely hirdetések legkés-
őbb csütörtökig fogad el a kiadó-
hivatal. 440

Gurahonezi

portlandcement

egyedüli magyar gyártmány, mely a
magyar mérnök- és építész-egylet ál-
tal megszabott normáit 60-70 szá-
zalekkel felülmúlja, rendkívül finom
örlésben, kis és nagy mennyiségben,
gyári áron kapható

Az Arad-csanádi Egyesült Vasutak
szertáránál

Arad állomás mellett.

Megrendeléseket az Arad-csanádi Egye-
sült Vasutak központi irodája is elfo-
gad és a cementet kivánatra házhoz
szállítja. 274

6228—1902.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város tanácsa
a nagyméltóságú m. kir. föld-
művelésügyi miniszter urnak
rendelete nyomán ezennel köz-
hírré teszi, hogy sertéseknek

Ausztriába való bevitele Arad
város területéről és az ujaradi
járásból betiltatott, továbbá,
hogy az aradi és pécskai járá-
sok ellen fennálló sertésbevi-
teli tilalom továbbra is fentar-
tatott.

Arad, 1902. márczius hó 12.

516

Városi tanács.

Üzlet felosztás és végeladás!

Rövidáru-, férfi-divat-, női pipere-, diszműaru-, kalap-,
cipő-üzletem felosztása miatt

hatóságilag engedélyezett végeladást

rendezek s a raktáron lévő áruk

minden elfogadható árban

eladottnak.

Tisztelettel

Ruzsonyi Endre

Arad, Andrássy-tér 24., Hungária kávéház mellett.

Az üzleti berendezés eladó.

Pénzkölcsönt

mint személyhitelt kaphatnak hiva-
taltok s katonatisztek mérsekelt
kamatláb s utólagos díjazás mel-
lett. Pontos czimvel ellátott meg-
keresések int zendők „Coulans 33”
jelige alatt Budapest, Keleti pályá-
udvar posterestant. Feltétlen dis-
cretió biztosítva lévén, névtelen
ajánlatok figyelembe nem vétet-
nek. 492

Szöllőkaró!

7 láb hosszú, tökéletes száraz
tisza tölgyfa, fatelepemen

Kossuth-utca sarkán

ötmető előtt

37

megtekinthető s nálam bármely
vasuti állomásra rendelhető.

69. TELEFON 69.

Aufricht Miksa.

Éakás Ötvös-utca 15. sz.

TELEFON 438.

Legnagyobb választék

arany, ezüst és ékszer-
tárgyakban.

Alkalmi vételek és eladások.

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

42

ARAD, TEMPLON-UTCZA,

Minorita-palota.

Zálogcédulák,

arany és ezüsttárgyak készpénz
fizetés mellett a legmagasabb
árban megvételnek, vagy be-
cseréltetnek.

CSECSEMŐK TÁPLÁLÁSÁRA

az eddig ismert módok közül legjobb, legmegfelelőbb

a sterilizált tehén tej,

a mely szakértelmel higgítva és jól sterilizálva az anyatejjel egyenérté-
künek bizonyult.

Ilyen tejet készít aulirott intézet és azt oly alakban hozza forgalomba,
hogy a szülőknek nagyon csekély fáradságába és költségébe kerül gyer-
meküknek biztos felnevelése.

Előírásokat, illetve az utasításokat pontosan betartva, ki van zárva
a gyermeknek minden a tápanyagoktól származható betegsége.

Tájékoztató arra, hogy a Sterilizált gyermektej már eddig is men-
nyire bevált, közlésezzük az ide mellékelt nyilatkozatokat:

Hálás elismeréssel adozom önöknek, megbecsülhetetlen sterilizált-tej készítményükért.
Kis babám a mióta csak a világon van, tehát fél éve csak is azt kapja, a jóságáról
egész mondanak támadt. S nemcsak kinézése vasegészséges, hanem olyan vasegészségű is, hogy
bár a gyógyszerértől csak e y ajtó választja el, orvos-ágot még nem kapott soha.

Nem mulasztom el, hogy steril, gyermektejtüket jóságánál, olosóságánál és könnyen
kezelhetőségénél fogva minden szülőnek legőszintebben ne ajánlja n.

Kitűnő tisztelettel Tóbor Gyula, gyógyszerész, Arad-Gáj.

Az önk által szállított sterilizált gyermektejet kis fiam 14 napos korától a mai napig
élvezte és ezáltal is élvezni fogja. Nem mulasztom el, hogy önöknek készítményükért
köszönetemet ne nyilvánítsam üdvös egészségügyi intézményükért.

A midőn ezt teszem, tudomásukra hozom azt is, hogy gyermekemet olosóbban és jobban
felnevelni, mással nem lettem volna képes.

Gyermekem teljesen egészséges és nagyon szépen fejlődik.

Tisztelettel Tobakovits Emil, építész.

Dr. Singer János orvos és Krebsz Géza

gyógyszerész

292

sterilizált gyermektej, gyógy- és pasteurizált tej termelő intézete

Aradon, Kossuth- és Batthyányi-u. sarkán.

MINDEN HÖLGYNEK

SZÜKSÉGES ARCZBŐRE MEGVÉDÉSÉRE A

FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban el-
terjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal fel-
szívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú
ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szepőt,
májfoltot, bőrfatkát (mitesser) és minden arctisztítást. Massazs-
hoz használva eltüntet redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek ezimeres védjeggyel vannak lezárva.

 Kamisitványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona.

Margit szappan 70 fillér.

Margit powder 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és drogueriában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pinter Fe-
rencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi
Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csérmén: Berkes Ármán, Elekén: Uj. Pekker István,
Foldeákon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonezon: Molnár István,
Gyóron: Masznik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-
ágóán: Fejes Lajos, Kurteson: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi
Ferencz, Mező-Kovácskán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmá-
gyon: Hanzeros Ádám, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Roksazin János, Pankótán:
Pöselitz Gusztáv, Pirvaroson: Szabados József, Székudvaron: Fronm D. Traugott, Si-
mándon: Csiky Lukács, Soborszában: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hanszler Sándor,
Tauczon: Kuntz János, és Uj-Aradon: Ternajgo Géza urak gyógyszerárakban.